

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 124/2025 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 59/2025 vp
- lakivaliokunta LaVL 9/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Sami Aalto, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Niko Ruostetsaari, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Kari Hämäläinen, oikeusministeriö
- viestintäneuvos Kreetta Simola, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallinto-oikeustuomari Esa Hakkola, Helsingin hallinto-oikeus
- erityisasiantuntija Noora Paajanen, Tuomioistuinvirasto
- lupahallintopäällikkö Hanna Piipponen, Poliisihallitus
- johtava asiantuntija Annette Hotari, Digi- ja väestötietovirasto
- erityisasiantuntija Roni Roihankorpi, Digi- ja väestötietovirasto
- juristi Kaisa Seppänen, Kansaneläkelaitos
- asiantuntija Elisa Virkola, vanhusasiavaltuutetun toimisto
- johtaja, digitalisaatio ja tietoyhteiskunta Elisa Kettunen, Suomen Kuntaliitto
- juristi Kirsi Lamberg, Suomen Kuntaliitto
- erityisasiantuntija Hanna Menna, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- johtava juristi Piritta Poikonen, Finanssiala ry
- asianajaja Risto Sandvik, Suomen Asianajajat

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- puolustusministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Syyttäjälaitos
- Ulosottolaitos
- Maahanmuuttovirasto
- Svenska Finlands folkting
- Tulli
- Verohallinto
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Posti Group Oyj
- Kivra Oy
- Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli ry
- Näkövammaisten liitto ry
- Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- Vammaisfoorumi ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettua lakia, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia, digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, oikeudenkäymiskaarta, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia, oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annettua lakia, eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annettua lakia, kiinteistönmuodostamislakia, kieltotoimenpiteitä koskevista edustajakanteista annettua lakia, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia, esitutkintalakia, sakon ja rikesakon määräämisestä annettua lakia, sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettua lakia, ulosottokaarta, vaalilakia ja oikeusapulakia.

Esityksen tavoitteena on, että viranomaisen tiedoksiannot lähetettäisiin ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Esityksellä tavoitellaan kansalaisten sujuvampaa ja paikkariippumatonta asiointia ja lisäksi tehokkaampia viranomaismenettelyitä ja parempaa tuottavuutta.

Esityksen mukaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettuun lakiin lisättäisiin säännökset viranomaisaloitteisesta viestinvälityspalvelutilin avaamisesta Suomi.fi-tunnistusta käyttäville luonnollisille henkilöille. Lisäksi lakiin lisättäisiin tarkentavat säännökset viestinvälityspalvelun hyödyntämiseen liittyen. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia muutettaisiin siten, että sähköinen tiedoksianto viestinvälityspalveluun olisi mahdollinen ilman tiedoksiannon vastaanottajan erillistä suostumusta. Lain soveltamisalaa muutettaisiin esitutkinnan ja poliisitutkinnan osalta. Lisäksi lakiin lisättäisiin sähköisestä tiedoksiannosta lähetettävää ilmoitusta koskevaa sääntelyä sekä muutettaisiin sähköisesti toimitettavan asiakirjan määräaikaa koskevaa sääntelyä. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

annetun lain soveltamisala laajennettaisiin koskemaan myös poliisitutkintaa ja esitutkintaa. Lisäksi muutettaisiin oikeushallinnon viranomaisia ja tuomioistuimia koskevaa sääntelyä.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti esitys edistää Suomen siirtymistä asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana. Ensisijaisesti sähköisten viranomaistiedoksiantojen edistäminen olisi myös osa hallitusohjelmaan sisältyvän valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanoa. Muutoksella saavutettaisiin säästöjä ja tehostettaisiin viranomaismenettelyitä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 12.1.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen yleisiä lähtökohtia

Suomi siirtyy hallitusohjelman mukaan asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana. Hallituksen esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä mahdollistetaan sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus viranomaistoiminnassa. Tavoitteena on, että viranomaisen tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Nykyisin tiedoksiannot toimitetaan postitse, ellei asiakas ole erikseen antanut suostumusta sähköiseen tiedoksiantoon. Esityksellä tavoitellaan nykyistä tehokkaampia viranomaismenettelyjä, parempaa tuottavuutta ja paikkariippumatonta viranomaisasiointia. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia yhteensä 18 lakiin.

Hallintovaliokunta on vuoden 2025 valtiopäivillä käsitellyt hallituksen esitykset, joilla on yhtäältä siirretty Digi- ja väestötietoviraston kansalaisille tarjoaman tuen painopiste digitaalisten palvelujen käytön tuen ja neuvonnan tehtäviin (HaVM 21/2025 vp — HE 76/2025 vp) sekä toisaalta pyritty turvaamaan käyntiasioinnin vähimmäistaso valtion viranomaisissa taloudellisesti tehokkaalla tavalla viranomaisten resurssien niukentuessa ja digiasioinnin lisääntyessä (HaVM 27/2025 vp — HE 122/2025 vp). Hallintovaliokunta pitää perusteltuna, että lähtökohtana valtionhallinnon palveluissa ovat kattavat sähköiset asiointipalvelut. Samalla on tärkeää huolehtia siitä, että digitukea ja muita asiointikanavia on saatavilla riittävästi.

Ehdotetun lainsäädännön keskeisenä sisältönä on tiivistetysti se, että täysi-ikäiselle henkilölle avataan jatkossa tietyin poikkeuksin viranomaisaloitteisesti viestinvälityspalvelutili (Suomi.fi-tili), kun hän tunnistautuu johonkin julkishallinnon sähköiseen palveluun. Tämän jälkeen viranomaiset voivat toimittaa sähköisiä tiedoksiantoja tälle viestinvälityspalvelutilille ilman henkilön nimenomaista suostumusta. Hallintovaliokunta tarkastelee erityisesti näitä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettuun lakiin (571/2016, tukipalvelulaki) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lakiin (13/2003, asiointilaki) ehdotettuja muutoksia. Asiointilakia muutetaan myös niin, että sääntely viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan saapumisesta määräajassa koskee jatkossa kaikkia viranomaiselle sähköisesti toimitettuja asiakirjoja, mikä selkeyttää sääntelyä.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Hallintovaliokunta pitää perusteltuna, että digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019, digipalvelulaki) ja asiointilain soveltamisala laajennetaan poliisitutkintaa ja esitutkintaa. Sähköistä tiedoksiantoa voidaan jatkossa käyttää myös esitutkinnassa, poliisitutkinnassa ja sakkomenettelyssä. Uudistuksella saavutetaan merkittäviä säästöjä esimerkiksi poliisin postituskustannuksissa.

Oikeushallinnon viranomaisia ja tuomioistuimia koskevaan lainsäädäntöön ehdotetaan muutoksia, jotka yhdessä asiointilain ja tukipalvelulain yleissääntelyn kanssa helpottavat asiakirjojen antamista tiedoksi sähköisesti. Sähköisen tiedoksiannon käytön mahdollisuuksia laajennetaan ja sen ensisijaisuutta korostetaan muiden tiedoksiantotapojen rinnalla. Sähköisen tiedoksiannon edellytysten parantamiseksi ehdotetaan myös prosessioitoesääntelyn muuttamista ja asianosaisen velvoittamista ilmoittamaan tuomioistuimelle muun muassa henkilötunnuksensa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 59/2025 vp) mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä vain, jos valiokunnan *1. lakiehdotuksen* (tukipalvelulaki) 8 e §:stä ja *2. lakiehdotuksen* (asiointilaki) 19 a ja 19 b §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Perustuslakivaliokunnan huomautukset liittyvät ehdotettuun tiedoksi annettavasta asiakirjasta ilmoittamista sekä viestinvälityspalvelutilin sulkemista ja uudelleen avaamista koskevaan sääntelyyn.

Lakivaliokunnan lausunnossa (LaVL 9/2025 vp) kiinnitetään huomiota muun muassa esityksen yhdenvertaisuuteen ja oikeusturvan toteutumiseen liittyviin riskeihin sekä esitetään muutoksia eräisiin oikeushallinnon lainsäädäntöä koskeviin lakiehdotuksiin. Hallintovaliokunta viittaa oikeushallinnon viranomaisia ja tuomioistuimia koskevan sääntelyn osalta lakivaliokunnan lausuntoon.

Hallintovaliokunta pitää tavoitteita sähköisen tiedoksiannon lisäämisestä kannatettavina. Hallinnon asiakkaiden sähköinen asiointi on lisääntynyt merkittävästi asiointilain voimaantulon jälkeen. Myös sähköisen tiedoksiannon käyttö on viranomaisten sähköisten palvelujen kehittyessä lisääntynyt. Kuten hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, sähköinen tiedoksianto voi parhaimmillaan edistää perusoikeuksien toteutumista ja helpottaa ihmisten asiointia viranomaisten kanssa. Ehdotettuun sääntelyyn liittyy kuitenkin myös erityisesti yhdenvertaisuuteen ja asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseen liittyviä riskejä, jotka on kyettävä minimoimaan.

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Sähköisen asioinnin tukipalveluista

Tukipalvelulaissa määritellään yhteensä yhdeksän yhteistä sähköisen asioinnin tukipalvelua (Suomi.fi-palvelut), joista keskeisimpiä käsiteltävänä olevan esityksen kannalta ovat viestinvälityspalvelu (Suomi.fi-viestit), luonnollisen henkilön tunnistuspalvelu (Suomi.fi-tunnistus) ja asiointivaltuuspalvelu (Suomi.fi-valtuudet). Valtion hallintoviranomaiset, virastot, laitokset ja liikelaitokset, hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymän viranomaiset, kunnalliset viranomaiset niiden hoitaessa laissa niille säädettyjä tehtäviä sekä tuomioistuimet ja muut

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

lainkäyttöelimet on tukipalvelulain 5 §:ssä velvoitettu käyttämään muun ohella viestinvälityspalvelua. Lisäksi esimerkiksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus käyttää sitä ja muita tukipalveluja. Tukipalvelujen käyttövelvoitteesta voidaan poiketa laissa säädetyin perustein. Tukipalvelujen käyttövelvollisuutta ja siitä poikkeamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi, mutta siihen ei tehdä tässä yhteydessä sisällöllisiä muutoksia.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että viranomaiset eivät ole mainitusta käyttövelvoitteesta huolimatta ottaneet viestinvälityspalvelua kattavasti käyttöön. Eri viranomaisilla on käytössään omia sähköisiä asiointipalveluja, joita käytetään viestien ja tiedoksiantojen toimittamiseen. Esimerkiksi hyvin harva kunta käyttää palvelua kattavasti. Hyvinvointialueilla palvelu on vielä kuntasektoriakin rajatumminkin käytössä.

Yli neljä miljoonaa yksityishenkilöä hyödyntää Suomi.fi-tunnistusta kirjautuessaan viranomaisten sähköisiin palveluihin. Suomi.fi-viestit suostumuksellaan käyttöön ottaneiden kansalaisten määrä on kasvanut noin 180 000 käyttäjällä vuosittain. Käyttäjämäärää on pyritty lisäämään viranomaisten viestinnällisillä toimilla, mutta niistä huolimatta Suomi.fi-viestit on jäänyt rajatusti käytetyksi ja heikosti tunnetuksi. Käyttäjämäärää on saadun selvityksen mukaan tehostettujen viestintätoimenpiteiden avulla kasvanut nyt noin 2,5 miljoonaan, kun palvelulla oli hallituksen esitystä annettaessa noin 2,2 miljoonaa käyttäjää.

Sähköisen viranomaisviestinnän edistäminen on osa valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanoa. Viestinvälityspalvelun käyttäjämäärän lisäämisellä tavoitellaan yhteensä noin 40 miljoonan euron vuotuista säästöä. Tästä summasta 30 miljoonaa euroa kohdentuisi valtionhallintoon, 6 miljoonaa euroa Kansaneläkelaitokseen, 2 miljoonaa euroa hyvinvointialueisiin ja 1—3 miljoonaa euroa kuntiin. Säästötavoitteesta saavutetaan arviolta noin 15 miljoonaa euroa jo ennen nyt ehdotettujen muutosten voimaantuloa, joten muutoksilla tavoitellaan noin 25 miljoonan euron vuotuisia säästöjä.

Viestinvälityspalvelutilin avaaminen

Viestinvälityspalvelua käytetään ehdotetun tukipalvelulain 8 a §:n mukaan käyttäjäorganisaation sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä. Sitä voidaan käyttää myös muiden sähköisten viestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen käyttäjäorganisaation ja käyttäjän välillä sekä postitse toteutettavaan tiedoksiantomenettelyyn ja muiden kirjeiden lähettämiseen.

Valiokunta on edellä todennut, että noin 2,5 miljoonaa henkilöä on ottanut viestinvälityspalvelun eli Suomi.fi-viestit vapaaehtoisesti käyttöönsä ja antanut suostumuksensa sähköiseen viestintään. Palvelun käyttöönotto edellyttää nykyisin, että henkilö lisää palveluun käytössään olevan toimivan sähköpostiosoitteen, joka pyydetään vahvistamaan. Jokaisesta viestinvälityspalvelutilille saapuneesta viestistä lähetetään ilmoitus tähän sähköpostiosoitteeseen.

Esityksessä ehdotetaan, että sen lisäksi, että henkilö voi nykyiseen tapaan vapaaehtoisesti ottaa Suomi.fi-viestit käyttöönsä, palvelun käyttöönotto tapahtuisi jatkossa viranomaisaloitteisesti. Ehdotetun tukipalvelulain 8 d §:n mukaan palvelutuottaja eli Digi- ja väestötietovirasto avaa täysi-ikäiselle henkilölle viestinvälityspalvelutilin, kun henkilö tunnistautuu luonnollisen

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

henkilön tunnistuspalvelua (Suomi.fi-tunnistus) käyttäen. Henkilön on säännöksen mukaan ennen tilin avaamista ilmoitettava sähköinen osoite tai tieto siitä, ettei anna osoitetta. Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä rajauksena sitä, ettei tiliä avata henkilölle, jolle on määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutus.

Ehdotettu sääntely tarkoittaa käytännössä sitä, että täysi-ikäiselle henkilölle, jolla on suomalainen henkilötunnus, avataan jatkossa viestinvälityspalvelutili viranomaisaloitteisesti, jos hän kirjautuu vahvaa sähköistä tunnistamista käyttäen mihin tahansa viranomaisen sähköiseen asiointipalveluun. Viestinvälityspalvelutilin avaaminen tapahtuisi aina sähköisen asiointitilanteen yhteydessä käytettäessä tunnistuspalvelua. Perustelujen mukaan tunnistautuminen julkishallinnon sähköiseen palveluun osoittaisi, että henkilö kykenee käyttämään jotakin viranomaisen sähköistä palvelua. Valiokunta toteaa selvyiden vuoksi, että tilin avaaminen viranomaisen aloitteesta edellä kuvatulla tavalla koskee henkilöitä, joilla lain voimaan tullessa ei vielä ole viestinvälityspalvelutiliä käytössään. Lisäksi on syytä huomata, että esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia henkilöihin, jotka eivät käytä lainkaan viranomaisten sähköisiä palveluja.

Esityksen perusteluissa tuodaan varsin kattavasti esiin viestinvälityspalvelutilin kautta tapahtuvaan tiedoksiantoon liittyviä riskejä yhdenvertaisuuteen ja oikeusturvan toteutumiseksi. Riskit liittyvät erityisesti Suomi.fi-viestien käyttäjiksi tulevien ihmisten erilaisiin tosiasiallisiin mahdollisuuksiin käyttää palvelua ja vastaanottaa tiedoksiantoja sähköisesti ja siten päästä käsiksi heidän oikeuksiaan, etujaan ja velvoitteitaan koskeviin viranomaisten asiakirjoihin ja muihin viesteihin. Riskit korostuvat erityisesti sellaisten henkilöiden kohdalla, joiden digitaalinen toimintakyky on alentunut mutta joille ei ole määrätty edunvalvojaa tai vahvistettu edunvalvontavaltuutettua. Suomi.fi-tunnistuksen käyttäminen yhdenkin kerran esimerkiksi OmaVeron tai OmaKantaan tunnistautuessa johtaisi Suomi.fi-viestien käyttöönottoon viranomaisaloitteisesti. Esityksessä arvioidaan, että palvelun käyttäjiksi ja sähköisten tiedoksiantojen piiriin tulisi henkilöitä, joiden digikyvykkyyden taso voi vaihdella suurestikin. Tiedoksiantojen toimittaminen ehdotetulla tavalla niin, että Suomi.fi-viesteihin toimitetaan vain tiedoksi annettavasta asiakirjasta informoiva heräteviesti, kun itse asiakirja on luettavissa viranomaisen omassa sähköisessä asiointipalvelussa, voi tosiasiallisesti edellyttää, että henkilön digikyvykyys riittää Suomi.fi-viestien käytön lisäksi näiden viranomaisten omien sähköisten asiointipalvelujen käyttöön. Henkilö ei myöskään välttämättä ole valmistautunut yleiseen Suomi.fi-viestien käyttöönottoon tunnistautuessaan asiointipalveluun.

Valiokunta katsoo, että henkilöä, jolle viestinvälityspalvelutili avataan, tulee informoida tilin avaamisesta ja sen vaikutuksista sekä mahdollisuudesta pyytää palvelun sulkemista mahdollisimman selkeästi. Valiokunta korostaa, että riittävän selkeä informointi mahdollisuudesta tilin sulkemiseen on keskeistä henkilöiden yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan takaamisessa. Tämä korostuu esimerkiksi niiden henkilöiden kohdalla, jotka käyttävät sähköisiä palveluja vain avustettuina. Valiokunta pitää välttämättömänä, että riittävällä informoinnilla varmistetaan, että käyttäjä ymmärtää tilin avaamisen vaikutuksen ja sen, että viranomaisten tiedoksiannot toimitetaan hänelle jatkossa sähköisesti.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei viestinvälityspalvelutilin avaamiseksi vaadita ehdotetussa sääntelyssä sähköpostiosoitteen tai muun sähköisen yhteystiedon antamista, kuten

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

nykyisin. Henkilön on kuitenkin ennen tilin avaamista ilmoitettava sähköinen osoite tai tieto siitä, ettei anna sähköistä osoitetta. Valiokunta toteaa, että sääntelyä sovellettaessa on huolehdittava siitä, että henkilö varmasti tietää sen, että jättäessään ilmoittamatta sähköisen osoitteen hän ei saa ilmoituksia saapuneista viesteistä.

Valiokunta toteaa, että yksi esityksen keskeisimmistä tavoitteista on, että sähköinen tiedoksianto viestinvälityspalveluun voidaan tehdä ilman tiedoksiannon vastaanottajan erillistä suostumusta. Jos sähköisen osoitetiedon antaminen olisi tiliä avattaessa pakollista, sääntely tilin avaamisesta perustuisi tosiasiaassa nykytilaa vastaavasti henkilön nimenomaiseen suostumukseen eikä tavoiteltu sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus toteutuisi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomi.fi-tiliä ei jatkossakaan avata käyttäjän sitä huomaamatta. Tilin avaaminen tapahtuu aina Suomi.fi-tunnistustapahtuman yhteydessä ja edellyttää käyttäjältä edellä todetuin tavoin toimenpiteitä, millä pyritään varmistamaan se, ettei tiliä avata käyttäjän tietämättä tai niin sanotusti vahingossa. Valiokunta tähdentää, että menettelyn sähköisestä tiedoksiannosta kieltäytymiseen tulee olla mahdollisimman yksinkertaista.

Valiokunta korostaa selkeän ja oikea-aikaisen viestinnän merkitystä muutoksen toteuttamisessa. Digi- ja väestötietovirasto on tiedottanut muutoksesta jo etupainotteisesti. Lain voimaantulon jälkeen käyttäjiä on tarkoitus tukea useilla saavutettavilla tavoilla, kuten video-ohjeilla. Neuvontaa on saatavilla myös Digi- ja väestötietoviraston asiakaspalvelusta, jonka resursointia vahvistetaan muutosten voimaantulon yhteydessä.

Valiokunta toteaa, että digituella on keskeinen merkitys yhdenvertaisuuden ja oikeusturvaperusoikeuden toteutumisessa. Kunnilla ja erilaisilla järjestöillä on nykyisellään suuri vastuu digituen antamisessa. Käytännössä digitukea etenkin ikääntyneille henkilöille antavat usein läheiset. Sääntely mahdollistaa toisen henkilön puolesta asioinnin Suomi.fi-valtuuksilla, mutta näissä tilanteissa henkilöä autetaan asioiden hoitamisessa epävirallisesti ilman nimenomaista valtuuttamista. Lainsäädännön tulee jatkossakin mahdollistaa tällainen käytännössä varsin yleinen menettely.

Tilin sulkeminen ja uudelleen avaaminen

Ehdotetun asiointilain 8 e §:n mukaan palvelutuottaja sulkee viestinvälityspalvelutilin käyttäjän pyynnöstä tai saatuaan tiedon käyttäjän kuolemasta. Perustelujen mukaan henkilö voi tehdä pyynnön tilin sulkemisesta heti sen jälkeen, kun tili on avattu. Mahdollisuudesta sulkea tili informoidaan käyttäjää tilin avaamisen yhteydessä. Henkilö voi sulkea tilin myös milloin tahansa tilin avaamisen jälkeen ilmoittamalla siitä palvelutuottajalle joko viestinvälityspalvelussa tai muulla tavalla, esimerkiksi asioimalla Digi- ja väestötietoviraston palvelupisteellä. Käyttäjän puolesta tilin sulkemista koskevan pyynnön voi tehdä käyttäjän valtuuttama henkilö tai huoltaja, edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu.

Perustuslakivaliokunta pitää lausunnossaan mahdollisuutta kieltäytyä sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamisesta valtiosääntöoikeudellisesti merkittävänä siltä kannalta, että sen avulla voidaan turvata myös sellaisten henkilöiden oikeusturvan toteutuminen, jotka eivät pysty käyttämään täysimääräisesti sähköistä tiedoksiantoa. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että sähköisestä asioinnista kieltäytyminen on käytännössä niin helppoa, että sen voi tehdä myös

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

ilman digiosaamista. Tästä näkökulmasta on perusteltua, että tilin sulkemispyynnön voi tehdä myös puhelimitse tai käyntiasioinnin yhteydessä.

Ehdotetun 8 e §:n 2 momentin mukaan palvelutuottaja avaa viestinvälityspalvelutilin uudelleen, jos 8 d §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät ja kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun tili on käyttäjän pyynnöstä suljettu. Hallituksen esityksessä ei perustella, miksi sulkemiselle on ehdotettu säädettäväksi varsin lyhyt kuuden kuukauden määräaika. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilön sulkema tili avataan uudelleen käyttöön, jos henkilö asioi sähköisesti ja tunnistautuu tunnistuspalvelun avulla henkilökohtaisen vahvan tunnistuksen välineellä kuuden kuukauden jälkeen siitä, kun tili on hänen pyynnöstään suljettu. Tilin uudelleen avaaminen tapahtuu ehdotuksen mukaan samaan tapaan kuin tilin avaaminen viranomaisaloitteisesti. Näin ollen myöskään tilin uudelleen avaaminen ei tapahdu automaattisesti tai käyttäjän tietämättä, vaan edellyttää käyttäjän aktiivisuutta.

Perustuslakivaliokunnan mielestä 8 e §:n 2 momentti on ongelmallinen perustuslain 6 ja 21 §:n kannalta. Viranomaisaloitteinen Suomi.fi-viestien uudelleen avaaminen ei sinänsä velvoita sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen, vaan henkilö voi tehdä aina uuden lopettamispyynnön, jonka jälkeen tili suljettaisiin uudelleen. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan käytännössä sääntely johtaisi siihen, että jos henkilö haluaisi asioida sähköisesti Suomi.fi-tunnistusta käyttäen kirjautumalla esimerkiksi OmaKantaan tai OmaVeroon mutta ei pystyisi käyttämään Suomi.fi-viestejä, tulisi hänen tehdä tilin sulkemispyyntö toistuvasti tiheimmillään puolen vuoden välein. Esityksestä jää epäselväksi, miten henkilölle ilmoitettaisiin siitä, että hän on jälleen siirtynyt sähköisten tiedoksiantojen piiriin, sekä se, miten varmistetaan siitä, että henkilö on vastaanottanut ilmoituksen ja ymmärtänyt sen.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan sääntely viestinvälityspalvelun uudelleen avaamisesta on joko poistettava laista kokonaan tai määräaika on pidennettävä merkittävästi. Hallintovaliokunta ehdottaa yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevin tavoin, että viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamisen määräaika pidennetään hallituksen esityksessä ehdotetusta puolesta vuodesta yhteen vuoteen.

Sähköiseen tiedoksiantomenettelyyn ehdotetut muutokset

Tiedoksiannossa on kyse viranomaisen asiakirjan toimittamisesta asianosaiselle tai muulle asiaan liittyvälle taholle. Tiedoksiantomenettely on keskeinen osa hallinto- ja lainkäyttöasian käsittelyä. Hallintopäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa (434/2003), jossa on muun ohella yleiset säännökset viranomaisen tiedoksiannosta ja tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä. Tiedoksianto toteutetaan joko tavallisena tiedoksiantona, joka toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, tai todisteellisena tiedoksiantona, jolloin tiedoksianto toimitetaan yleensä postitse saantitodistusta vastaan.

Sähköisestä tiedoksiannosta säädetään erikseen asiointilaissa, joka on sähköistä asiointia koskeva yleislaki. Laissa säädetään viranomaisten ja näiden asiakkaiden oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuista sähköisessä asiointissa. Asiointilain soveltamisala on laajempi kuin hallintolain soveltamisala, ja sitä sovelletaan hallintoasioiden lisäksi lainkäyttöasioihin, syyteasioihin ja ulosottoasioihin.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Asiointilain 18 §:ssä säädetään todisteellisesta ja 19 §:ssä tavallisesta sähköisestä tiedoksiannosta, joita voidaan käyttää pääasiassa vastaavien asiakirjojen tiedoksiannossa kuin hallintolain mukaista tavallista ja todisteellista tiedoksiantoa. Viranomaisen voi näin ollen nykyisin käyttää harkintansa mukaan joko hallintolain mukaista tiedoksiantomenettelyä tai asiointilain mukaista sähköistä tiedoksiantoa. Sähköisen tiedoksiantotavan käyttäminen edellyttää kuitenkin voimassa olevan lain mukaan asianosaisen suostumusta. Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, että tiedoksiannon toteuttaminen asianosaisen oikeusturvan takaavalla tavalla on mahdollista erilaisilla toteutustavoilla, eikä perustuslakivaliokunta ole edellyttänyt tiedoksiannolta tiettyä toteutustapaa.

Asiointilain 18 ja 19 §:ää ehdotetaan muutettaviksi niin, että sähköinen tiedoksianto ei jatkossa edellytä asianosaisen suostumusta, jos tiedoksianto lähetetään viestinvälityspalveluun tai asiointipalveluun, josta lähetetään ilmoitus viestinvälityspalveluun. Tarkoituksena on selkeyttää sähköistä tiedoksiantoa koskevaa sääntelyä ja mahdollistaa sähköisen tiedoksiannon käyttäminen nykyistä laajemmin.

Viranomaisen lähettää ehdotetun sääntelyn mukaan asiakirjan 1) viestinvälityspalveluun, 2) asiointipalveluun tai 3) muuhun kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun sähköiseen osoitteeseen, jonka tiedoksiannon vastaanottaja on ilmoittanut yhteystiedokseen. Viestinvälityspalvelulla tarkoitetaan Suomi.fi-viestejä asiointipalvelulla viranomaisen vastuulla olevaa sähköisen asiointin palvelua (esim. OmaKanta, Kelan asiointipalvelu ja OmaVero) ja muulla sähköisellä osoitteella esimerkiksi sähköpostiosoitetta. Perustelujen mukaan tiedoksianto muuhun sähköiseen osoitteeseen vastaa käytännössä voimassa olevan lain edellytystä asianosaisen suostumuksesta.

Hallintovaliokunta toteaa, ettei kaikkia henkilöitä velvoiteta ehdotetulla sääntelyllä yksinomaan Suomi.fi-viestien käyttäjiksi ja sitä kautta sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen. Sääntelyllä pyritään osaltaan turvaamaan se, että vain digitaalisten välineiden käyttöön kykeneviä henkilöitä ohjataan sähköisten tiedoksiantojen piiriin.

Tiedoksi annettavasta asiakirjasta ilmoittaminen

Hallintovaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että hallinnon asiakas saa luotettavalla tavalla tiedon hänelle tiedoksi annettavasta viranomaisen asiakirjasta. Tästä tulee huolehtia myös tilanteessa, jossa ensisijaisena tiedoksiantokanavana on ehdotetun sääntelyn mukaisesti viestinvälityspalvelu.

Tukipalvelulain 8 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi palvelutuottajalle velvollisuus ilmoituksen lähettämisestä käyttäjälle viestinvälityspalveluun saapuneesta tiedoksi annettavasta asiakirjasta. Asiointilain 19 a §:n mukaan viranomaisen on puolestaan ilmoitettava viestinvälityspalveluun lähetetystä ja 19 b §:n mukaan asiointipalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle. Perustuslakivaliokunta pitää lausunnossaan mainittujen pykälien sääntelyä osin ristiriitaisena. Hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyä ja säännösten välistä suhdetta selkeytettäväksi yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Hallintovaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että viestinvälityspalveluun tullee asiakirjasta tehtävällä ilmoituksella on keskeinen merkitys tiedoksiannon tarkoituksen toteutumisen kannalta. Sitä, että asianosaisen tulee käydä itse seuraamassa viestinvälityspalvelua varmistaakseen, onko viestejä saapunut, ei voida pitää riittävänä, ellei hän ole itse valinnut tai hänen voida katsoa valinneen sitä tiedoksiantoa koskevan ilmoituksen tekemisen tavaksi. Perustuslakivaliokunta toteaa, että viranomaisen ilmoitukset tiedoksi annettavasta asiakirjasta tulee toimittaa asianosaisen nimenomaisesti valitsemaan sähköiseen yhteystietoon, joka voi olla esimerkiksi sähköposti, puhelin tai viestinvälityspalvelu. Sen sijaan sääntelymalliin sisältyvää olettaa siitä, että henkilö seuraa viestinvälityspalvelua mahdollisten viranomaisviestien varalta, ei voida pitää asianmukaisena. Tällaisella tavalla ei voida riittävästi varmistua siitä, että asianosainen saa tiedon saapuneesta asiakirjasta. Hallintovaliokunnan on perustuslakivaliokunnan lausunnossa todettu tavoin muutettava sääntelyä. Hallintovaliokunta ehdottaa, että ilmoituksen lähettämistä koskevaa sääntelyä täsmennetään ja sen rakennetta selkeytetään. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että laissa säädetään nimenomaisesti siitä, että palvelutuottaja antaa käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta.

Ehdotetulla ilmoitussääntelyllä pyritään varmistamaan hallinnon asiakkaiden mahdollisimman kattava tiedonsaanti. Tiedoksiannon vastaanottaja saa edellä kuvatuin tavoin lähtökohtaisesti erillisen ilmoituksen tiedoksi annettavasta asiakirjasta ilmoittamaansa sähköiseen osoitteeseen. Tarkoituksena on varmistaa, että sähköinen tiedoksianto tulee kaikissa tilanteissa tehokkaasti asiakkaan tietoon. Todisteellisessa tiedoksiannossa, jota käytetään oikeusvaikutuksiltaan merkityksellisimmissä asioissa, viranomaisen tulee ehdotetun asiointilain 18 §:n nojalla saada vastaanottajan vahvistus sähköisen asiakirjan vastaanottamisesta ja siten varmistua tiedoksiannon toteutumisesta. Todisteellisen tiedoksiantotavan käyttäminen määräytyy suoraan lain perusteella, minkä lisäksi todisteellista tiedoksiantoa voidaan viranomaisen harkinnan perusteella käyttää ehdotetun lainsäädännön perusteella muussakin tapauksessa asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi.

Ilmoitus viestinvälityspalveluun toimitetusta tiedoksiannosta toimitetaan käytännössä henkilön ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Ilmoitus voidaan jättää toimittamatta vain, jos viestinvälityspalvelun käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköpostiosoitetta. Käyttäjän on tilin avaamisen yhteydessä erikseen ilmoitettava sähköinen osoitteensa tai tieto siitä, ettei anna sähköistä osoitetta ilmoitusta varten. Lisäksi Digi- ja väestötietovirastolla on hallintovaliokunnan ehdottaman 8 b §:n 3 momentin mukaan velvollisuus antaa käyttäjälle tieto siitä, että ilmoitusta ei lähetetä, jos käyttäjä ei ilmoita sähköpostiosoitettaan. Sähköisen osoitteen antamatta jättäminen edellyttää siis käyttäjältä aktiivista valintaa. Viranomaisen asiointipalveluun toimitamista tiedoksiannoista on puolestaan ehdotetun asiointilain 19 b §:n mukaan aina ilmoitettava vastaanottajalle. Ilmoittamista koskevasta vaatimuksesta ei voida asiointipalveluun toimitetun tiedoksiannon osalta poiketa. Ensisijaisena ilmoituskanavana on viestinvälityspalvelu. Jos käyttäjän sähköpostiosoite on annettu viestinvälityspalveluun, ilmoitus lähtee myös tähän sähköpostiosoitteeseen. Jos henkilöllä tai viranomaisella ei ole käytössä viestinvälityspalvelua, tiedoksianto viranomaisen asiointipalveluun edellyttää ilmoituksen lähettämistä muuhun vastaanottajan nimenomaisesti viranomaiselle ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen, kuten sähköpostiosoitteeseen tai puhelinnumeroon.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan viranomainen voi seurata Suomi.fi-viestien etenemistä ja näin ollen myös sähköisten tiedoksiantojen onnistumista Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman teknisen rajapinnan avulla. Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestelmä mahdollistaa sen, että viranomainen voi omalta osaltaan varmistua sähköisen viestin toimittamisesta. Saadun selvityksen mukaan ehdotettu sääntely mahdollistaa myös tekstiviestiherätteiden käytön. Tämän toiminnallisuuden kehittämistä palveluun ei ole kuitenkaan valmistelussa pidetty kustannustehokkaana ratkaisuna. Sähköpostiherätteen lisäksi käytössä on mobiilisovelluksesta toimitettava push-ilmoitus, joka vastaa selvityksen mukaan pitkälti tekstiviestiherätettä.

Valiokunta toteaa, että viranomaisella on jatkossakin mahdollisuus viestiä hallinnon asiakkaan kanssa muullakin tavalla, jos se katsoo, ettei viestinvälityspalvelu ole tähän tarkoituksenmukaisin viestintäkanava. Tämä on mahdollista esimerkiksi terveydenhuollossa, jossa hyvinvointialue voi lähettää edelleen ajanvaraustietoja ja muita terveydenhuoltoon liittyviä viestejä suoraan asiakkaalta saamiinsa yhteystietoihin.

Muita huomioita

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on kiinnitetty huomiota Suomi.fi-viestit-sovelluksen ja verkkopalvelun käyttöliittymän ja postilaatikon toteuttamiseen saamen kielillä. Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto toteuttaa Suomi.fi-viestien avaamisen ja postilaatikon käytön pohjoissaamen, inarinsaamen ja koltansaamen kielillä lain voimaantulon yhteydessä.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuus toteutetaan kuluvalle vaalikaudella kahdessa rinnakkaisessa hankkeessa. Valmistelussa on parhaillaan myös hallituksen esitys, jossa ehdotetaan säädettäväksi julkisen hallintotehtävän antamisesta kaupallisille toimijoille. Tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisten tiedoksiantojen lukeminen käyttäjän valitsemassa kaupallisessa digipostipalvelussa. Saadun selvityksen mukaan hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2026.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

5 §. Tukipalvelujen käyttö julkisessa tehtävässä. Valiokunta on sovittanut pykälän 1 momenttiin ehdotetun muutoksen yhteen aiemmin lailla 1117/2025 (HaVM 21/2025 vp — HE 76/2025 vp) momentin johdantokappaleeseen tehdyn muutoksen kanssa. Myös johtolauseesta on muutoksen vuoksi täsmennettävä.

8 b §. Ilmoituksen lähettäminen. Hallituksen esityksessä ehdotetun pykälän mukaan palvelutuottaja lähettää sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 a §:ssä (2. lakiehdotus) tarkoitetun ilmoituksen käyttäjälle viestinvälityspalveluun saapuneesta tiedoksi annettavasta asiakirjasta. Palvelutuottaja lähettää ilmoituksen myös muusta

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

viestinvälityspalveluun saapuneesta sähköisestä viestistä, jos käyttäjä on ilmoittanut sähköisen osoitteen ilmoituksen lähettämistä varten.

Ehdotetussa säännöksessä viitatus *2. lakiehdotuksen* 19 a §:n mukaan viranomaisen on ilmoitettava viestinvälityspalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle, jos vastaanottaja on ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköisen osoitteen ilmoituksen lähettämistä varten.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että *1. lakiehdotuksen* 8 b §:n mukaan vaikuttaa siltä, että ilmoitus käyttäjälle on lähetettävä aina, kun taas *2. lakiehdotuksen* 19 a §:n mukaan ilmoitus on lähetettävä, jos vastaanottaja on ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköisen osoitteen ilmoituksen lähettämistä varten. Perustuslakivaliokunta pitää sääntelyä tältä osin jossain määrin ristiriitaisena. Hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyä selkeytettäväksi jäljempänä todetuin tavoin.

Perustuslakivaliokunnan mielestä viranomaisen ilmoitukset tiedoksi annettavasta asiakirjasta tulee toimittaa asianosaisen nimenomaisesti valitsemaan sähköiseen yhteystietoon, joka voi olla esimerkiksi sähköposti, puhelin tai viestinvälityspalvelu. Sen sijaan sääntelymalliin sisältyvää olettaa (esim. esityksen s. 114 ja 128) siitä, että henkilö seuraa viestinvälityspalvelua mahdollisten viranomaisviestien varalta, ei voida pitää asianmukaisena. Tällaisella tavalla ei voida riittävästi varmistua siitä, että asianosainen saa tiedon saapuneesta asiakirjasta. Hallintovaliokunnan on muutettava *2. lakiehdotuksen* 19 a §:n sääntelyä siten, että tavallinen tiedoksianto voidaan toteuttaa viestinvälityspalvelun kautta vain silloin, jos henkilö on itse ilmoittanut 19 a §:n edellyttämän sähköisen osoitteen ilmoituksen (heräte) lähettämistä varten taikka jos henkilö on saanut viestinvälityspalvelussa nimenomaisesti tiedon siitä, että sähköistä ilmoitusta (heräte) ei toimiteta muihin yhteystietoihin, ellei henkilö nimenomaisesti ilmoita sähköistä osoitetta ilmoituksen lähettämistä varten. Ehdotetun 19 a §:n muuttaminen toisella näistä tavoista on edellytyksenä esityksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan mielestä tällaiselle sähköiselle osoitteelle voidaan valita erilaisia teknisiä keinoja sen mukaan, millaisia keinoja palvelussa on mahdollista käyttää.

Hallintovaliokunta toteaa, että perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisten huomautusten asianmukainen huomioon ottaminen ja sääntelyn selkeyttäminen edellyttävät ehdotetun ilmoituksen lähettämistä koskevan sääntelyn rakenteellista muuttamista. Hallintovaliokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että ilmoituksen lähettämisestä on perusteltua säätää pääosin tukipalvelulain 8 b §:ssä, johon asiointilain 19 a §:ssä viitataan. Tällä sääntelyratkaisulla selkeytetään säännösten välistä suhdetta, joka jää hallituksen esityksessä osin epäselväksi.

Hallintovaliokunta ehdottaa, että *1. lakiehdotuksen* 8 b §:n 1 momentissa säädetään palvelutuottajalle velvoite lähettää ilmoitus viestinvälityspalveluun saapuneesta sähköisestä viestistä. Ilmoitus lähetetään sähköiseen osoitteeseen, jonka käyttäjä on ilmoittanut viestinvälityspalveluun ilmoituksen lähettämistä varten. Valiokunta ehdottaa, että pykälässä ei säädetä erikseen tiedoksiantoa koskevista ilmoituksista ja muita viestejä koskevista ilmoituksista, toisin kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu. Tämä selkeyttää osaltaan sääntelyä.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 2 momentti, jossa säädetään siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköistä osoitetta sekä uusi 3 momentti, jonka mukaan palvelutuottaja antaa käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta. Sääntelyllä varmistetaan perustuslakivaliokunnan edellyttämin tavoin se, että tiedoksiannon vastaanottajalle on annettu tieto siitä, ettei ilmoitusta sähköisen osoitteen puuttuessa lähetetä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan edellä mainittu tieto annetaan käytännössä viestinvälityspalvelua avattaessa tai tilanteessa, jossa käyttäjä oma-aloitteisesti käy poistamassa ilmoittamansa sähköisen osoitteen viestinvälityspalvelun käyttäjärekisteristä. Palvelutuottajalla on mahdollisuus myös muistuttaa säännöllisesti käyttäjää puuttuvasta sähköisestä osoitteesta ja sen vaikutuksista.

Valiokunta toteaa, että käyttäjän on tilin avaamisen yhteydessä lakiehdotuksen 8 d §:n mukaisesti erikseen ilmoitettava sähköinen osoitteensa tai tieto siitä, ettei hän anna sähköistä osoitetta ilmoitusta varten. Sähköisen osoitteen antamatta jättäminen edellyttää näin ollen käyttäjältä aktiivista valintaa, jonka yhteydessä käyttäjälle annetaan tieto siitä, ettei ilmoitusta lähetetä sähköiseen osoitteeseen.

8 e §. Viestinvälityspalvelutilin sulkeminen. Valiokunta on edellä yleisperusteluissa käsitellyt viestinvälityspalvelutilin sulkemista ja sen avaamista uudelleen. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että palvelutuottaja avaa viestinvälityspalvelutilin uudelleen, jos sen avaamiselle säädetyt edellytykset täyttyvät ja kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun tili on käyttäjän pyynnöstä suljettu.

Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotettu sääntelymalli aiheuttaa merkittävän riskin perustuslain 21 §:n mukaisten oikeuksien toteutumiselle. Sääntelymalli voi perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan vaarantaa erityisesti sellaisten henkilöiden oikeuksia, joiden kyky tai mahdollisuudet käyttää digitaalisia laitteita tiedoksiantojen vastaanottamiseen on muuttunut. Perustuslakivaliokunnan mielestä sääntely viestinvälitystilin uudelleen avaamisesta on joko poistettava laista tai 8 e §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista määräaika on pidennettävä merkittävästi, jotta mainittuja riskejä saadaan pienennettyä. Tällainen muutos on edellytyksenä esityksen käsittelemiseksi tavallisen lain säätämisyksikössä.

Hallintovaliokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, ettei viestinvälityspalvelutilin sulkeneen henkilön tarvitse sulkea tiliä uudelleen määräajan jälkeen, jos hän ei asioi laissa säädettävän määräajan jälkeen sähköisesti eikä tunnistaudu vahvasti Suomi.fi-tunnistuksella. Valinta on uusittava vain siinä tapauksessa, että henkilö asioi sähköisesti jossakin julkishallinnon palvelussa ja tunnistautuu vahvasti säädetyin määräajan jälkeen.

Pykälän perustelujen mukaan tilin uudelleen avaaminen tapahtuisi vastaavasti kuin tilin viranomaisaloitteinen avaaminen ja käyttäjälle avautuisi vastaava näkymä kuin tiliä avattaessa. Henkilö saisi aina nimenomaisesti tiedon tilin uudelleen avaamisesta ja mahdollisuudesta sulkea tili. Sääntelyllä on tarkoitus varmistaa, että ne henkilöt, joille on avattu viestinvälityspalvelutili ja jotka todellisuudessa asioivat sähköisesti, ottaisivat tilin aktiivisesti käyttöön.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Hallintovaliokunta on edellä todennut pitävänsä esityksen tavoitteita kannatettavina. Valiokunta ei sen vuoksi ehdota viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamista koskevan sääntelyn poistamista lakiehdotuksesta. Valiokunta ehdottaa sen sijaan, että 8 e §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista määräaika pidennetään perustuslakivaliokunnan edellyttämin tavoin merkittävästi. Hallintovaliokunta pitää ehdotettua puolen vuoden määräaika liian lyhyenä ottaen huomioon viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamiseen liittyvät oikeusturvariskit. Valiokunta ehdottaa säännöksen määräaika pidennettäväksi yhteen vuoteen eli 365 vuorokauteen.

2 Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta

19 a §. Ilmoitus tiedoksiannosta viestinvälityspalvelussa. Hallintovaliokunta viittaa edellä 1. lakiehdotuksen 8 b §:n perusteluihin. Valiokunta ehdottaa pykälän sanamuotoa muutettavaksi niin, että viranomaisen on ilmoitettava viestinvälityspalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 8 b §:n mukaisesti. Säännös ilmentää viranomaisen tiedoksiantovelvollisuutta ja vastuuta sähköisen tiedoksiantomenettelyn asianmukaisuudesta, josta säädetään muun ohella hallintolain 54 §:ssä. Teknisesti ilmoituksen lähettää viestinvälityspalvelun eli Suomi.fi-viestien palvelutuottaja Digi- ja väestötietovirasto. Viranomainen kuitenkin määrittelee esimerkiksi ilmoituksen sisällön ja on vastuussa siitä.

Viestinvälityspalvelusta lähetettävää ilmoitusta koskeva sääntely sisältyisi valiokunnan ehdottamassa sääntelyratkaisussa tukipalvelulakiin, jossa muutoinkin säädetään viestinvälityspalvelusta. Ilmoituksen viestinvälityspalveluun saapuneesta viestistä lähettää tukipalvelulain 8 b §:n mukaan palvelutuottaja Digi- ja väestötietovirasto. Ilmoitus lähetetään sähköiseen osoitteeseen, jonka käyttäjä on ilmoittanut tätä tarkoitusta varten.

Tukipalvelulain 8 b §:ssä säädetään lisäksi perustuslakivaliokunnan edellyttämin tavoin tarkemmin niistä tilanteista, joissa ilmoitusta ei lähetetä erityisesti sen vuoksi, että käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta. Tässä tapauksessa käyttäjälle on annettava tieto siitä, ettei ilmoitusta lähetetä. Sähköisen tiedoksiannon toteuttaminen on mahdollista, vaikka ilmoitusta ei lähetettäisi. Tukipalvelulain 8 b §:n sääntelyn on määrä varmistaa se, että tiedoksiannon vastaanottajalle on annettu tieto siitä, ettei ilmoitusta sähköisen osoitteen puuttuessa lähetetä.

19 b §. Ilmoitus tiedoksiannosta asiointipalvelussa. Viranomaisen on ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ilmoitettava asiointipalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle. Ilmoitus lähetetään 2 momentin mukaan viestinvälityspalveluun. Jos viestinvälityspalvelu ei ole vastaanottajalla tai viranomaisella käytössä, ilmoitus lähetetään muuhun sähköiseen osoitteeseen, jonka vastaanottaja on ilmoittanut viranomaiselle ilmoituksen lähettämistä varten.

Asiointipalvelulla tarkoitetaan 2. lakiehdotuksen 4 §:n 5 kohdan mukaan viranomaisen vastuulla olevaa sähköisen asioinnin palvelua. Tällaisia ovat esimerkiksi OmaKanta-palvelu ja Kelan asiointipalvelu. Säännöskohtaisista perusteluista (s. 128—129) on ymmärrettävissä, että tiedoksianto voidaan toimittaa vain, jos henkilö on ilmoittanut sähköisen yhteystiedon. Säännösehdotus vaikuttaa kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan siltä, että mikäli henkilö ei ole ilmoittanut sähköistä yhteystietoa, voisi ilmoituksen tiedoksiannosta jättää

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

kokonaan toimittamatta. Perustuslakivaliokunnan mielestä 19 b §:ää on säädösten tasolla täsmennettävä tältä osin. Tällainen muutos on edellytyksenä esityksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyksikössä.

Hallintovaliokunta on edellä *1. lakiehdotuksen* 8 b §:n perusteluissa ehdottanut ilmoituksen lähettämistä koskevan sääntelyn rakenteen muuttamista ja näin ollen myös selkeyttämistä. Valiokunnan ehdottaman 8 b §:n uuden 3 momentin mukaan palvelutuottaja antaa käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta. Säännöksellä pyritään siihen, että käyttäjä on kaikissa tilanteissa tietoinen siitä, ettei viestinvälityspalveluun lähetetystä sähköisestä viestistä ilmoiteta, jos hakija ei ole ilmoittanut osoitetta, johon ilmoituksen voi lähettää.

Valiokunta toteaa, että viranomaisen on *2. lakiehdotuksen* 19 b §:n 1 momentin mukaan aina ilmoitettava asiointipalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta sähköisestä asiakirjasta sen vastaanottajalle. Pykälän 2 momenttiin ei sisälly poikkeusta tästä säännöksestä, vaan siinä säädetään siitä, minne ilmoitus tulee lähettää. Tämä tarkoittaa sitä, että ilmoitus on aina lähetettävä joko viestinvälityspalveluun tai muuhun ilmoitettuun sähköiseen osoitteeseen. Viestinvälityspalvelusta lähetetään ilmoitus edelleen käyttäjän ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen. Tällainen viestinvälityspalvelusta lähetettävä ilmoitus voidaan jättää lähettämättä ainoastaan siinä tilanteessa, että käyttäjä ei ole antanut sähköistä osoitetta ilmoituksia varten ja hänelle on annettu tieto siitä, ettei ilmoitusta tämän vuoksi lähetetä. Käyttäjän on käytännössä tullut tehdä tietoinen valinta olla vastaanottamatta ilmoituksia, mikä voi johtua esimerkiksi siitä, että käyttäjä seuraa viestinvälityspalvelua mobiilisovelluksen avulla.

Koska hallintovaliokunta ehdottaa *1. lakiehdotuksen* 8 b §:ää muutettavaksi edellä todetuin tavoin, *2. lakiehdotuksen* 19 b §:ää ei ole tarvetta täsmentää.

4 Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 ja 90 §:n muuttamisesta

15 §. Valituksen sisältö. Pykälässä säädetään valituksen sisällöstä eli siitä, mitä tietoja valituksessa on ilmoitettava. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia pykälän 2 ja 3 momenttiin. Ehdotetun 3 momentin mukaan valituksessa tulee ilmoittaa sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää. Jatkossa ei enää edellytetä nykyiseen tapaan aina postiosoitteen yksilöimistä prosessiosoitteeksi, vaan sähköinen osoite ja muu osoite, käytännössä postiosoite, ovat perustelujen mukaan vaihtoehtoja toisilleen. Jos valittaja on ilmoittanut useamman kuin yhden prosessiosoitteen, hallintotuomioistuimen voi valita, mihin niistä toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös siitä, että prosessiosoitteeksi katsotaan ilmoitetun sähköinen asiointipalvelu, jos valitus tai muu asiakirja myöhemmin asian vireillä ollessa on toimitettu hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun.

Lakivaliokunnan lausunnossa tuodaan esiin huoli siitä, että ehdotettu prosessiolettamassäännös voi johtaa prosessiosoitteen yllättävään vaihtumiseen tilanteessa, jossa asiamies on laatinut valituksen ja ilmoittanut prosessiosoitteeksi omat yhteystietonsa ja päämies toimittaa itse myöhemmin asiointipalvelun kautta lisäselvitystä asiaan. Hallintovaliokunta viittaa lakivaliokunnan lausuntoon, josta ilmenee, ettei tarkoituksena ole rajata prosessiosoitteiden

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

lukumäärää yhteen, vaan tuomioistuimella voi olla joissakin tapauksissa esimerkiksi tarve toimittaa tiedoksi annettavat asiakirjat muulla tavoin kuin asiointipalveluun. Tuomioistuin voi myös toimittaa tiedoksi annettavat asiakirjat asiamiehelle asiointipalvelun kautta, vaikka päämies olisikin toimittanut asiassa itsenäisesti lisäselvitystä. Lakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota myös tilanteeseen, jossa asiakirjan toimittaa sähköiseen asiointipalveluun joku muu henkilö kuin valittaja itse.

Lakivaliokunta katsoo, että prosessiolettamasäännöstä on mahdollista tarkistaa niin, ettei säännöksessä mainita nimenomaisesti valittajaa, ja että ilmaisu ”myöhemmin asian vireillä ollessa” on säännöksessä tarpeeton, sillä asiakirjan toimittamisen ajankohdalla ei ole asiassa merkitystä. Hallintovaliokunta ehdottaa 3 momentin säännöstä täsmennettäväksi lakivaliokunnan lausunnossa esitetyn tavoin.

19 Laki pakkokeinolain 3 luvun 20 §:n muuttamisesta

3 luku. Tuomioistuinmenettely vangitsemisasioissa.

20 §. Määräaikojen laskeminen. Hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutoksia pakkokeinolakiin (806/2011). Pakkokeinolain 3 luvun 20 §:ssä säädetään tiettyjen lain 3 luvussa säädettyjen määräaikojen laskemisesta. Hallintovaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausuntoon perustuen, että pykälään lisätään uusi 2 momentti, joka koskee 3 luvun 14 §:ssä säädettyjen määräaikojen laskemista.

Pakkokeinolain 3 luvun 14 §:n 1 momentissa säädetään määräajan asettamisesta syytteen nostamiselle silloin, kun tuomioistuin päättää läsnä olevan epäillyn vangitsemisesta, sekä 2 momentissa asetetun määräajan pidentämisestä. Valiokunnan ehdottaman uuden 2 momentin mukaan 14 §:n mukaisten määräaikojen laskemiseen ei sovelleta sähköisten asiakirjojen määräajassa saapumista koskevaa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:ää. Tällöin määräaikojen laskeminen määräytyy säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain 6 §:n mukaisesti riippumatta siitä, toimitetaanko asiakirja sähköisesti vai muulla tavalla. Määräajat ovat siten sidottuja tuomioistuimen aukioloaikaan.

Tarve säännöksen lisäämiseen johtuu ehdotetusta sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:n muutoksesta, jonka mukaan jatkossa viranomaiselle sähköisesti toimitetun asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana kyseisessä laissa tarkoitettulla tavalla. Muutoksen myötä kaikkien viranomaiselle sähköisesti toimitettujen asiakirjojen, mukaan lukien vireillepanoasiakirjojen, saapumisen määräaika päättyisi määräajan viimeisenä päivänä keskiyöllä.

Valiokunnan ehdottama muutos säilyttäisi nykyisen oikeustilan, jossa määräaika syytteen nostamiselle ja määräaika pyynnölle syytteen nostamista koskevan määräajan pidentämiseksi päättyy määräajan viimeisenä päivänä tuomioistuimen aukioloajan päättyessä riippumatta syytteen tai määräajan pidentämispyynnön toimitustavasta. Näiden määräaikojen laskeminen on jatkossakin tarpeen sitoa tuomioistuimen aukioloaikaan niiden käytännössä harvinaisten tilanteiden vuoksi, joissa tuomioistuin määrää vangitun päästettäväksi vapaaksi pakkokeinolain 3 luvun 17 §:n 2 momentin nojalla, kun syytettä ei ole nostettu sille määrättyssä ajassa eikä

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

määräajan kuluessa ole tehty päätöstä määräajan pidentämisestä. Jos sähköisesti toimitetun syytteen saapumisen määräaika siirtyisi keskiyöhön ja syyte jäisi nostamatta määräajassa, henkilöä ei käytännössä voitaisi vapauttaa heti puolennyön jälkeen, vaan tuomioistuin pystyisi reagoimaan määräajan umpeutumiseen vasta seuraavana aamuna. Vangitun epäillyn oikeuksien turvaamiseksi on kuitenkin tärkeää, että tuomioistuin voi määrätä vangitun päästettäväksi vapaaksi vielä saman vuorokauden aikana syytteen nostamiselle asetetun määräajan umpeuduttua.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 124/2025 vp sisältyvät 3. ja 5. — 18. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 124/2025 vp sisältyvät 1., 2. ja 4. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy uuden, 19. lakiehdotuksen. (Valiokunnan uusi lakiehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 7 kohta, 5 §:n 1 momentti, 7 ja 11 §, 13 §:n 3 momentti ja 24 §:n otsikko, sellaisena kuin niistä on 5 §:n 1 momentti **laeissa** 649/2022 ja 1117/2025, sekä *lisätään* lakiin uusi 2 a luku ja 24 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

3 §

Tukipalvelut

Yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja ovat:

7) viestinvälityspalvelu, jonka avulla käyttäjäorganisaatio ja käyttäjä voivat lähettää toisilleen sähköisiä viestejä ja jota hyödyntäen asiakirja voidaan antaa tiedoksi;

5 §

Tukipalvelujen käyttö julkisessa tehtävässä

Velvollisuus käyttää 3 §:n 1 momentin 2–4, 7 ja 8 kohdassa tarkoitettuja tukipalveluja sekä asiointivaltuutuspalvelusta saatavaa tietoa henkilön toimivallasta laillisena edustajana on:

- 1) valtion hallintoviranomaisilla, virastoilla, laitoksilla ja liikelaitoksilla;
- 2) hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän viranomaisilla;
- 3) kunnallisilla viranomaisilla niiden hoitaessa laissa niille säädettyjä tehtäviä;
- 4) tuomioistuimilla ja muilla lainkäyttöelimillä.

7 §

Tukipalvelujen käyttövelvollisuudesta poikkeaminen

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettun tukipalvelun käyttöön velvoitetun on haettava poikkeusta käyttövelvollisuudesta palvelutuottajalta, jos se ei käytä tukipalvelua.

Poikkeus käyttövelvollisuudesta voidaan myöntää, jos tukipalvelun käyttöön velvoitetun on teknisistä tai toiminnallisista taikka kustannustehokkuuteen tai tietoturvallisuuteen liittyvistä syistä välttämätöntä käyttää toiminnassaan tai sen osassa muuta palvelua.

Valtiovarainministeriö voi omasta aloitteestaan tai palvelutuottajan pyynnöstä ottaa asian ratkaistavakseen, jos kyse on tässä laissa tarkoitettun yleisen ohjauksen tai julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleisen ohjauksen kannalta merkittävästä asiasta.

2 a luku

Viestinvälityspalvelu

8 a §

Viestinvälityspalvelun käyttäminen

Viestinvälityspalvelua käytetään käyttäjäorganisaation sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä. Viestinvälityspalvelua voidaan käyttää myös:

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

- 1) muiden sähköisten viestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen käyttäjäorganisaation ja käyttäjän välillä;
- 2) postitse toteutettavaan tiedoksiantomenettelyyn ja muiden kirjeiden lähettämiseen.

8 b §

Ilmoituksen lähettäminen

~~Palvelutuottaja lähettää sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen käyttäjälle viestinvälityspalveluun saapuneesta tiedoksi annettavasta asiakirjasta.~~ Palvelutuottaja lähettää ilmoituksen myös muusta viestinvälityspalveluun saapuneesta sähköisestä viestistä, ~~jos käyttäjä on ilmoittanut sähköisen osoitteen ilmoituksen lähettämistä varten.~~ Ilmoitus lähetetään sähköiseen osoitteeseen, jonka käyttäjä on ilmoittanut viestinvälityspalveluun ilmoituksen lähettämistä varten.

Ilmoitusta ei lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköistä osoitetta. (Uusi 2 mom.)

Palvelutuottaja antaa käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta. (Uusi 3 mom.)

8 c §

Kirjepostin toimittaminen

Palvelutuottaja toimittaa käyttäjäorganisaation viestinvälityspalveluun lähettämän tiedoksiannon tai muun viestin postitse, jos käyttäjäorganisaatio on ilmoittanut sen tiedoksiantotavaksi tai lähetystavaksi.

8 d §

Viestinvälityspalvelutilin avaaminen

Palvelutuottaja avaa täysi-ikäiselle henkilölle viestinvälityspalvelutilin, kun henkilö tunnistautuu 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen. Ennen tilin avaamista henkilön on ilmoitettava 8 b §:ssä tarkoitettu sähköinen osoite tai tieto siitä, ettei anna osoitetta.

Tiliä ei kuitenkaan avata 1 momentissa tarkoitettulla menettelyllä henkilölle, jolle on holhustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettuun holhousasioiden rekisteriin merkityn tiedon perusteella määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutus.

Palvelutuottaja avaa viestinvälityspalvelutilin pyynnöstä muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

8 e §

Viestinvälityspalvelutilin sulkeminen

Palvelutuottaja sulkee viestinvälityspalvelutilin käyttäjän pyynnöstä tai saatuaan tiedon käyttäjän kuolemasta.

Palvelutuottaja avaa kuitenkin viestinvälityspalvelutilin uudelleen, jos:

- 1) 8 d §:n 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät; ja
- 2) 365 vuorokautta on kulunut siitä, kun tili on käyttäjän pyynnöstä suljettu.

11 §

Viestinvälityspalvelun käyttäjärekisteri

Palvelutuottaja pitää viranomaistoimintaan liittyvän sähköisen tiedoksiannon toteuttamista varten rekisteriä viestinvälityspalvelun käyttäjistä.

Käyttäjien rekisteröimisessä noudatetaan, mitä 10 §:n 2–4 momentissa säädetään tahdonilmaisujen rekisteröimisessä noudatettavasta menettelystä.

13 §

Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen säilyttäminen

Palvelutuottajan on säilytettävä 11 §:n 1 momentin mukaisen rekisterin tiedot sekä rekisterin tietojenkäsittelyn ja tiedoksiantamisen todentamiseksi tarpeelliset tiedot, jollei käyttäjäorganisaation säilytysvelvollisuudesta muuta johdu. Palvelutuottajan on säilytettävä viestinvälityspalvelun avulla välitetyt viestit viisi vuotta, jollei käyttäjä ole niitä sitä ennen poistanut.

24 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa 11 §:n mukaiseen suostumusrekisteriin merkityt käyttäjät siirretään lain tultua voimaan 11 §:ssä tarkoitettuun käyttäjärekisteriin.

2.

Laki

sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 2 §:n 3 momentti,
muutetaan 2 §:n 1 momentti sekä 4, 11, 18 ja 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 18 § laissa 534/2016 ja 19 § laissa 924/2010, sekä
lisätään lakiin uusi 19 a ja 19 b § seuraavasti:

2 §

Soveltaisala

Tätä lakia sovelletaan asian sähköiseen vireillepanoon ja käsittelyyn sekä sähköiseen tiedoksiantoon hallintoasiassa, tuomioistuinasiasassa, muussa rikosasiassa, ulosottoasiassa ja poliisitutkinnassa, jollei muualla laissa toisin säädetä. Lakia sovelletaan soveltuvien osin myös muussa viranomaistoiminnassa.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä* telekopiota ja telepalvelua, kuten sähköistä lomaketta, sähköpostia tai käyttöoikeutta sähköiseen tietojärjestelmään, sekä muuta sähköiseen tekniikkaan perustuvaa menetelmää, jossa tieto välittyy langatonta siirtotietä tai kaapelia pitkin; ei kuitenkaan puhelua;
- 2) *sähköisellä viestillä* sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä lähetettyä tarvittaessa kirjalliseen muotoon tallennettavissa olevaa informaatiota;
- 3) *sähköisellä asiakirjalla* sähköistä viestiä, joka liittyy asian vireillepanoon tai käsittelyyn taikka tiedoksiantoon;
- 4) *viestinvälityspalvelulla* hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua viestinvälityspalvelua; ja
- 5) *asiointipalvelulla* viranomaisen vastuulla olevaa sähköisen asioinnin palvelua.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

11 §

Asiakirjan saapuminen määräajassa

Viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana tässä laissa tarkoitetulla tavalla.

Määräajoista ja niiden noudattamisen vaikutuksista säädetään muutoin erikseen.

4 luku

Päätösassiakirjan sähköinen allekirjoittaminen ja sähköinen tiedoksianto

18 §

Todisteellinen sähköinen tiedoksianto

Viranomais voi antaa asiakirjan, joka lain mukaan toimitetaan postitse saantitodistusta vastaan tai muuten todisteellisesti, tiedoksi sähköisenä viestinä.

Viranomais lähettää asiakirjan:

- 1) viestinvälityspalveluun;
- 2) asiointipalveluun; tai
- 3) muuhun kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun sähköiseen osoitteeseen, jonka tiedoksiannon vastaanottaja on ilmoittanut yhteystiedokseen.

Tiedoksiannon vastaanottaja on tunnistettava käyttäen tietoturvallista ja todisteellista tekniikkaa.

Asiakirja katsotaan annetun tiedoksi, kun asiakirja on vahvistettu vastaanotetuksi. Jos asiakirjaa ei ole vahvistettu vastaanotetuksi seitsemän päivän kuluessa sähköisen viestin lähettämisestä, tiedoksiannossa noudatetaan, mitä siitä muualla laissa säädetään.

19 §

Tavallinen sähköinen tiedoksianto

Viranomais voi antaa asiakirjan, joka lain mukaan toimitetaan muutoin kuin todisteellisesti, tiedoksi sähköisenä viestinä 18 §:n 2 momentin mukaiseen tiedoksianto-osoitteeseen.

Asiakirja voidaan kuitenkin antaa tiedoksi 18 §:n mukaisesti, jos se on tarpeen asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi.

Asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

19 a §

Ilmoitus tiedoksiannosta viestinvälityspalvelussa

Viranomaisen on ilmoitettava viestinvälityspalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 8 b §:n mukaisesti.

19 b §

Ilmoitus tiedoksiannosta asiointipalvelussa

Viranomaisen on ilmoitettava asiointipalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle.

Ilmoitus lähetetään viestinvälityspalveluun. Jos viestinvälityspalvelu ei ole vastaanottajalla tai viranomaisella käytössä, ilmoitus lähetetään muuhun sähköiseen osoitteeseen, jonka vastaanottaja on ilmoittanut viranomaiselle ilmoituksen lähettämistä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 3 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 §

Lain soveltamisala

Tämän lain 2 luvun säännöksiä sovelletaan yleisölle tarjottaviin viranomaisen digitaalisiin palveluihin ja muihin sähköisiin tiedonsiirtomenetelmiin, jollei muualla laissa toisin säädetä. Viranomaisissa noudatettaviin menettelyihin sovelletaan muutoin, mitä asian vireillepanosta,

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

päätöksen tiedoksiannosta, viranomaisten toiminnan julkisuudesta, henkilötietojen käsittelystä, asiakirjojen arkistoinnista, asian käsittelyssä käytettävästä kielestä ja asian käsittelystä säädetään. Lain soveltamisesta evankelis-luterilaisen kirkon digitaalisiin palveluihin säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 ja 90 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 15 §:n 2 ja 3 momentti sekä 90 §:n 1 ja 4 momentti sekä
lisätään 90 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

15 §

Valituksen sisältö

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi, postiosoite ja muut yhteystiedot. Hallintotuomioistuimelle on soveltuvalla tavalla ilmoitettava myös valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, siitä on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Jos valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, hallintotuomioistuin voi valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat. ~~Jos valittaja on toimittanut valituksen tai myöhemmin asian vireillä ollessa muun asiakirjan hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun, prosessiosoitteeksi katsotaan kuitenkin ilmoitetun sähköinen asiointipalvelu.~~

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

90 §

Tavallinen ja todisteellinen tiedoksianto

Hallintotuomioistuimen päätös tai muu asiakirja annetaan tiedoksi sähköisellä viestillä tai kirjeitse käyttäen tiedoksiannon vastaanottajan tuomioistuimelle tätä tarkoitusta varten ilmoittamaa prosessiosoitetta (*tavallinen tiedoksianto*).

Tiedoksianto toimitetaan todisteellisesti:

- 1) käyttämällä todisteellista sähköistä tiedoksiantoa;
- 2) toimittamalla asiakirja kirjeitse vastaanottajalle ja liittämällä siihen vastaanottotodistus, jonka vastaanottaja palauttaa määräajassa tuomioistuimelle;
- 3) toimittamalla asiakirja kirjeitse vastaanottajalle saantitodistusta vastaan;
- 4) luovuttamalla asiakirja vastaanottajalle henkilökohtaisesti;
- 5) käyttämällä haastetiedoksiantoa tai sijaistiedoksiantoa.

Hallintotuomioistuimen päätös tai muu asiakirja voidaan antaa tiedoksi hallintotuomioistuimen sähköisessä asiointipalvelussa myös, jos tiedoksiannon vastaanottaja on hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun viestinvälityspalvelun käyttäjä. Asiointipalvelussa tiedoksi annettavasta asiakirjasta lähetetään tällöin ilmoitus tiedoksiannon vastaanottajan prosessiosoitteeksi ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentti ja 10 §:n 3 momentti, 11 luvun 3 §:n 1 momentti, 3 a §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1–3 momentti sekä 30 luvun 6 §:n 3 momentti ja 11 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 2 §:n 2 momentti ja 10 §:n 3 momentti laissa 362/2010, 11 luvun 3 §:n 1 momentti laissa 439/2018, 11 luvun 3 a §:n 2 momentti laissa 595/1993, 11 luvun 5 §:n 2 momentti laissa 666/2005, 11 luvun 7 §:n 1–3 momentti laissa 1056/1991 sekä 30 luvun 6 §:n 3 momentti ja 11 §:n 2 momentti laissa 104/1979,

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

seuraavasti:

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

2 §

Haastehakemuksessa on ilmoitettava tuomioistuimen nimi, asianosaisten nimet ja kotipaikat sekä heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä yhteystiedot. Siinä on lisäksi ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon kantajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Asianosaisten sekä todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero ja muut yhteystiedot on myös soveltuvalla tavalla ilmoitettava käräjäoikeudelle. Jos kantaja ei tiedä vastaajan yhteystietoja, hänen on ilmoitettava, mitä hän on tehnyt niiden selvittämiseksi. Käräjäoikeudelle on soveltuvalla tavalla ilmoitettava myös asianosaisen sekä todistajan tai muun kuultavan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, jos se on kantajan tiedossa. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, kantajan tulee viipymättä ilmoittaa siitä käräjäoikeudelle.

10 §

Haasteessa vastaajaa on kehotettava ilmoittamaan laillisen edustajansa tai asiamiehensä yhteystiedot. Siinä on lisäksi kehotettava vastaajaa ilmoittamaan sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon vastaajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Haasteessa on ilmoitettava, että asiakirja voidaan antaa asianosaiselle tiedoksi lähettämällä se hänen vastauksessaan ilmoittamaansa prosessiosoitteeseen. Vastaajan on soveltuvalla tavalla ilmoitettava käräjäoikeudelle myös henkilötunnuksensa tai yritys- ja yhteisötunnuksensa, puhelinnumerosa ja muut yhteystietonsa sekä todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero ja muut yhteystiedot sekä tämän henkilötunnus, jos se on hänen tiedossaan. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, vastaajan tulee viipymättä ilmoittaa siitä käräjäoikeudelle.

11 luku

Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä

3 §

Kun tuomioistuin tai syyttäjä huolehtii tiedoksiannosta, tiedoksianto toimitetaan lähettämällä asiakirja asianosaiselle:

1) käyttämällä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 18 §:ssä tarkoitettua todisteellista sähköistä tiedoksiantoa;

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

2) kirjeellä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjasta ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta; tai

3) postitse saantitodistusta vastaan.

3 a §

Asianosaisen katsotaan saaneen asiakirjasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Asiakirjaan on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi. Tiedoksisaantijankohdasta tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n 3 momentissa.

5 §

Jos muun tiedoksi annettavan asiakirjan kuin haastehakemuksen, vastauksen tai kirjallisen lausuman jäljentäminen tai luovuttaminen tiedoksiannon vastaanottajalle on vaikeaa tai asiakirjan laajuuden vuoksi epätarkoituksenmukaista, tuomioistuin voi päättää, että aineisto pidetään asianosaisen nähtävänä tuomioistuimessa tai muussa tuomioistuimen määräämässä sopivassa paikassa. Aineisto voidaan pitää asianosaisen nähtävänä myös asettamalla se soveliaalla tavalla sähköisesti saataville, jollei laissa toisin säädetä. Ilmoitus nähtävänä pitämisestä on liitettävä tiedoksi annettavaan asiakirjaan.

7 §

Milloin haastemies on tiedoksiantoa varten etsinyt henkilöä, jonka asuinpaikka Suomessa on tiedossa, mutta ei ole tavannut häntä tai ketään, jolla on oikeus hänen puolestaan vastaanottaa tiedoksianto, ja ilmenneiden seikkojen perusteella voidaan olettaa hänen välttelevän tiedoksiantoa, haastemies voi toimittaa tiedoksiannon luovuttamalla asiakirjat jollekin samaan talouteen kuuluvalle 15 vuotta täyttäneelle tai, jos tiedoksiannon vastaanottaja harjoittaa liikettä, jollekin hänen liikkeensä palveluksessa olevalle. Jollei ketään edellä mainituista tavata, tiedoksianto voidaan toimittaa luovuttamalla asiakirjat paikalliselle poliisiviranomaiselle tai tuomioistuimen kansliaan.

Milloin on menetelty 1 momentissa mainitulla tavalla, haastemiehen on lähetettävä siitä ilmoitus tiedoksiannon vastaanottajalle postitse ja tämän tiedossa oleviin sähköisiin osoitteisiin.

Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen, kun 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on lähetetty.

30 luku

Muutoksenhaku hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen

6 §

Muutoksenhakukirjelmässä on lisäksi mainittava hakijan nimi, ammatti ja asuinpaikka. Siinä on ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon hakijalle tarkoitetut kutsut,

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Jos osoite muuttuu, uusi osoite on ilmoitettava kirjallisesti korkeimman oikeuden kirjaamoon. Muutoksenhakukirjelmä on hakijan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava. Kirjelmän laatijan on samalla ilmoitettava ammattinsa ja asuinpaikkansa.

11 §

Vastauskirjelmässä on lisäksi mainittava vastauksen antajan nimi, ammatti ja asuinpaikka. Siinä on ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon vastauksen antajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Jos osoite muuttuu, uusi osoite on ilmoitettava kirjallisesti korkeimman oikeuden kirjaamoon. Vastauskirjelmä on vastaajan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava. Vastauksen laatijan on samalla ilmoitettava ammattinsa ja asuinpaikkansa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta annetun lain 25 luvun 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta annetun lain (96/2022) 25 luvun 16 §:n 1 momentti seuraavasti:

25 luku

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

16 §

Valituskirjelmässä on ilmoitettava asianosaisten nimet ja heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot. Siinä on lisäksi ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon valittajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Lisäksi valittajan on soveltuvalla tavalla ilmoitettava niiden henkilöiden puhelinnumerot ja muut yhteystiedot, joita hän haluaa kuulustella hovioikeudessa

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

henkilökohtaisesti. Jos valittaja haluaa kuulustella hovioikeudessa henkilökohtaisesti henkilöä, jota ei ole kärjäoikeudessa kuulusteltu, hänen tulee soveltuvalla tavalla ilmoittaa hovioikeudelle myös tämän henkilötunnus, jos se on hänen tiedossaan. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, valittajan tulee viipymättä ilmoittaa siitä hovioikeudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 4 luvun 7 §:n 2 momentti sekä 5 luvun 4 §:n 3 momentti ja 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 luvun 7 §:n 2 momentti laissa 815/2019, seuraavasti:

4 luku

Teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden käsittely

7 §

Vastauksen sisältö

Vastauskirjelmässä ilmoitettaviin tietoihin sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään valituksen sisällöstä. Vastauskirjelmään on liitettävä ne asiakirjat, joihin vastauksen antaja vetoaa, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu rekisteriviranomaiselle.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

5 luku

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

4 §

Hakemus

— — — — —
Hakemuksessa on ilmoitettava asianosaisten nimet ja kotipaikat sekä heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä yhteystiedot. Siinä on lisäksi ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon asianosaiselle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Asianosaisten puhelinnumero ja muut yhteystiedot on myös soveltuvalla tavalla ilmoitettava markkinaoikeudelle. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, hakijan tulee viipymättä ilmoittaa siitä markkinaoikeudelle.
— — — — —

6 §

Hakemuksen antaminen tiedoksi

— — — — —
Tiedoksiannossa vastaanottajaa on kehotettava ilmoittamaan laillisen edustajansa tai asiamiehensä yhteystiedot. Siinä on lisäksi kehotettava vastaanottajaa ilmoittamaan sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon vastaanottajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Tiedoksiannossa on ilmoitettava, että asiakirja voidaan antaa asianosaiselle tiedoksi lähettämällä se hänen vastauksessaan ilmoittamaansa prosessiosoitteeseen. Vastaanottajan on myös ilmoitettava oma puhelinnumero ja muut yhteystiedot soveltuvalla tavalla markkinaoikeudelle. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, vastaanottajan tulee viipymättä ilmoittaa siitä markkinaoikeudelle.
— — — — —

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
— — — — —

8.

Laki

oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain (646/1974) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 951/1993, seuraavasti:

15 §

Haastehakemuksessa on ilmoitettava:

- 1) asianosaiset ja kuultaviksi kutsuttavat sekä heidän postiosoitteensa ja tiedossa olevat sähköiset osoitteensa;
- 2) kantajan yksilöidyt vaatimukset ja ne seikat, joihin vaatimukset perustetaan;
- 3) millä perusteella työtuomioistuin on toimivaltainen asiassa, jos se ei muutoin ilmene haastehakemuksesta tai siihen liitetyistä asiakirjoista; sekä
- 4) mahdollisuuksien mukaan asiassa kuulusteltavat todistajat ja mistä seikoista todistajaa aiotaan kuulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annetun lain 3 ja 5 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annetun lain (248/1965) 3 ja 5 §.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

kiinteistönmuodostamislain 237 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 237 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1180/2000, seuraavasti:

237 §

Muutoksenhakukirjelmässä on ilmoitettava muutoksenhakijan nimi ja hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot sekä sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Todistajan tai muun kuultavan yhteystiedot on myös soveltuvalla tavalla ilmoitettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

kieltotoimenpiteitä koskevista edustajakanteista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kieltotoimenpiteitä koskevista edustajakanteista annetun lain (1101/2022) 8 §:n 3 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

8 §

Edustajakanteen vireille paneminen

Hakemuksessa on ilmoitettava asianosaisten nimet, yhteystiedot ja kotipaikat sekä heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä yhteystiedot sekä se sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Jos jokin tieto muuttuu, oikeutetun yksikön tulee viipymättä ilmoittaa siitä markkinaoikeudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 ja 7 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 3 §:n 2 momentti ja 9 §:n 3 momentti sekä 7 luvun 2 §:n 2 momentti ja 7 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 363/2010, seuraavasti:

5 luku

Syytteen vireillepanosta

3 §

Haastehakemuksessa on lisäksi ilmoitettava tuomioistuimen ja asianosaisten nimet sekä heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot. Tuomioistuimelle on myös soveltuvalla tavalla ilmoitettava asianosaisen sekä todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero ja muut yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, jos se on syyttäjän tiedossa. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, siitä tulee viipymättä ilmoittaa tuomioistuimelle.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

9 §

— — — — —
Vaatimuksiin vastatessaan vastaajan on lisäksi soveltuvalla tavalla ilmoitettava tuomioistuimelle niiden todistajien puhelinnumero ja muut yhteystiedot, joita hän aikoo kuulustuttaa, sekä heidän henkilötunnuksensa, jos ne ovat hänen tiedossaan. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, vastaajan tulee viipymättä ilmoittaa siitä tuomioistuimelle.
— — — — —

7 luku

Asianomistajan yksin ajaman rikosasian käsittelystä

2 §

— — — — —
Haastehakemuksessa on lisäksi ilmoitettava tuomioistuimen ja asianosaisten nimet sekä heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot. Tuomioistuimelle on myös soveltuvalla tavalla ilmoitettava asianosaisen sekä todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero ja muut yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, jos se on asianomistajan tiedossa. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, siitä tulee viipymättä ilmoittaa tuomioistuimelle.
— — — — —

7 §

— — — — —
Vaatimuksiin vastatessaan vastaajan on lisäksi soveltuvalla tavalla ilmoitettava tuomioistuimelle niiden todistajien puhelinnumero ja muut yhteystiedot, joita hän aikoo kuulustuttaa, sekä heidän henkilötunnuksensa, jos ne ovat hänen tiedossaan. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, vastaajan tulee viipymättä ilmoittaa siitä tuomioistuimelle.
— — — — —

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
— — — — —

13.

Laki

esitutkintalain 3 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 10/2016, seuraavasti:

3 luku

Esitutkinnan toimittamisen yleiset säännökset

1 §

Rikoksesta tehdyn ilmoituksen kirjaaminen

Asianomistajalle on annettava hänen tekemästään rikosilmoituksesta kirjallinen vahvistus, joka sisältää ilmoituksen tekemistä ja ilmoitettua rikosta tai tapahtumaa koskevat perustiedot. Vahvistus saadaan antaa lähettämällä se asianomistajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 35 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) 35 a §:n 1 momentin 6 ja 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 95/2018, sekä
lisätään 35 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 95/2018, uusi 4 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

35 a §

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle käräjäoikeudelle, on mainittava:

6) valittajan nimi ja hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot sekä se sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kehotukset, kutsut ja ilmoitukset voidaan valittajalle lähettää; sekä

7) valittajan sekä mahdollisen todistajan tai muun kuultavan henkilötunnus, jos se on valittajan tiedossa, puhelinnumero ja muut yhteystiedot.

Edellä 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetut tiedot voidaan ilmoittaa käräjäoikeudelle myös muulla soveltuvalla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain (89/2025) 57 §:n 2 momentti seuraavasti:

57 §

Kurinpitovalituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava asianosaisten nimet ja heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot, se sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kehotukset, kutsut ja ilmoitukset voidaan valittajalle lähettää sekä asianosaisten, todistajan tai muun kuultavan puhelinnumerot. Asianosaisten sekä todistajan tai muun kuultavan henkilötunnus, jos se on valittajan tiedossa, ja yhteystiedot on myös soveltuvalla tavalla

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

ilmoitettava. Mainittuja tietoja ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa, jos ne ilmenevät esitutkintapöytäkirjasta tai muusta tuomioistuimelle muutoin toimitettavasta aineistosta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

— — — — —

16.

Laki

ulosottokaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 15 §:n 2 momentti ja 38 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 luvun 15 §:n 2 momentti laissa 778/2019 sekä 3 luvun 38 §:n 3 momentti laissa 323/2016,

muutetaan 3 luvun 33 §:n 1 momentti, 38 §:n 2 momentin 2 kohta, 39 §:n 2 momentti ja 41 §:n 2 momentti sekä 11 luvun 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 33 §:n 1 momentti laissa 778/2019, 3 luvun 38 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1038/2022 sekä 3 luvun 39 §:n 2 momentti ja 41 §:n 2 momentti laissa 323/2016, sekä

lisätään 3 luvun 39 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 323/2016 uusi 3 momentti seuraavasti:

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

33 §

Vireilletuloilmoitus

Kun hakemus on saapunut vastaavalle ulosottomiehelle, vastaajalle on ilman aiheetonta viivytystä annettava vireilletuloilmoitus. Ilmoitusta ei tarvitse antaa, jos vastaajan olinpaikkaa ei ole saatu selville tai on aihetta olettaa, että ilmoitus tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Ilmoitukseen merkitään:

1) vireilletulopäivä ja tarpeelliset asianhallintatiedot;

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

- 2) vastaava ulosottoylitarkastaja tai ulosottotarkastaja ja hänen yhteystietonsa sekä tarvittavat muut yhteystiedot;
 - 3) velallisen lain mukainen oikeus estää täytäntöönpano asettamalla vakuus;
 - 4) maksukehotus, muuttokehotus tai muu ulosottoperusteessa asetettua velvoitetta koskeva noudattamiskehotus;
 - 5) yhteydenottokehotus ja tieto tilaisuudesta tulla kuulluksi;
 - 6) tieto siitä, että muu kuin toistuvaistulon ulosmittaus voidaan toimittaa ennakkoilmoitusta antamatta, ja tieto velallisen oikeudesta osoittaa omaisuuttaan ulosmitattavaksi taikka mahdollinen ulosmittauksen ennakkoilmoitus ja kutsu toimitukseen;
 - 7) muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitetut tarpeelliseksi katsotut tiedot ja ilmoitukset.
-

38 §

Tiedoksianto-osoite

Ulosottomies saa postiosoitteen sijasta käyttää tiedoksianto-osoitteena 1 momentissa mainitulla henkilöllä olevaa:

- 2) hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetussa viestinvälityspalvelussa olevaa tiliä; tai
-

39 §

Tavallinen tiedoksianto

Jollei muuta näytetä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen postitse lähetetyn asiakirjan osalta seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi tai jätetty postilähetyksille varattuun paikkaan. Lähettämispäivä on merkittävä asiakirjaan.

Sähköisen viestin tiedoksisaannin ajankohdasta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:ssä.

41 §

Todisteelliset tiedoksiantotavat

Postille on ilmoitettava, milloin tiedoksi antamisen saantitodistusta vastaan on viimeistään tapahduttava. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voidaan toimittaa myös sähköisenä viestinä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun vastaanottotodistus on palautettu.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

11 luku

Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn

8 §

Valituskirjelmän sisältö

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle kärjäoikeudelle, on mainittava:

4) asiamiehen tai avustajan yhteystiedot sekä se sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voidaan lähettää valittajalle.

Myös valittajan sekä todistajan tai muun kuultavan yhteystiedot on ilmoitettava soveltuvalla tavalla kärjäoikeudelle. Lisäksi kärjäoikeudelle on soveltuvalla tavalla ilmoitettava todistajan tai muun kuultavan henkilötunnus, jos se on valittajan tiedossa. Valituskirjelmään tulee liittää ne kirjalliset todisteet, joihin valittaja vetoaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki

vaalilain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaalilain (714/1998) 18 §:n 4 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1132/2019, seuraavasti:

18 §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

6) tieto siitä, että äänioikeutettu on hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun rekisterin mukaan viestinvälityspalvelun käyttäjä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki

oikeusapulain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusapulain (257/2002) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 927/2008, seuraavasti:

11 §

Oikeusavun myöntäminen

Oikeusaputoimisto päättää oikeusavun myöntämisestä, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Jos julkinen oikeusavustaja on esteellinen pääasiassa, oikeusavun hakija ohjataan tekemään hakemus toiseen oikeusaputoimistoon. Hakijan pyynnöstä päätös voidaan kuitenkin tehdä kyseisessä oikeusaputoimistossa, jolleivät olosuhteet edellytä siirtoa. Vastapuolta avustava julkinen oikeusavustaja ei kuitenkaan saa ratkaista oikeusapuhakemusta. Päätös voidaan toimittaa hakijan ilmoittamaan asiointiosoitteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Valiokunnan uusi lakiehdotus

19.

Laki

pakkokeinolain 3 luvun 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun 20 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 luku

Tuomioistuinmenettely vangitsemisasioiden

20 §

Määräaikaisten laskeminen

Kun lasketaan 14 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 11 §:ää ei sovelleta.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Helsingissä 25.2.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Ben Zyskowitz kok
varajäsen Mika Riipi kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp
Vastalause 1

Vastalause 1

Perustelut

Sosialidemokraatit ymmärtävät digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja suhtautuvat erittäin positiivisesti näiden mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Parhaimmillaan digitalisaatio sujuvoittaa palveluja ja prosesseja, tuo asiakkaille lisää mahdollisuuksia sekä säästää huomattavasti kustannuksia. Hallituksen esitys sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi on kokonaisuutena tarpeellinen ja kannatettava muutos, mutta katsomme, että lakiesityksissä eivät riittävällä tavalla tule huomioiduksi erityisryhmät ja heidän tarpeensa ja unohdetaan se tosiasia, että vaikka suurin osa kansalaisista käyttää sujuvasti digitaalisia palveluja, on meillä kuitenkin ihmisiä, joille tulisi mahdollistaa esityksessä tietyt poikkeukset. Tärkeintä on, että viranomaisten lähettämien tiedoksiantojen perillemeno ja tiedonsaanti niistä varmistetaan kaikissa tilanteissa.

Merkittävä muutos nykytilaan on se, että yrityksiltä, yhteisöiltä ja luonnollisilta henkilöiltä ei enää edellytettäisi sähköpostiosoitteen antamista Suomi.fi-viestien käyttöönoton yhteydessä. Pidämme ongelmallisena, että sähköinen tiedoksianto viestinvälityspalveluun eli Suomi.fi-viestit-palveluun olisi mahdollinen ilman tiedoksiannon vastaanottajan erillistä suostumusta. Tällä hetkellä sähköisten tiedoksiantojen ja muiden viranomaisviestien lähettäminen Suomi.fi-viestit -palveluun on mahdollista vain henkilön nimenomaisella suostumuksella ja edellyttäen, että henkilö on antanut viestinvälityspalveluun sähköpostiosoitteensa ilmoitusten lähettämistä varten. Erityisryhmien huomioimiseksi muutoksessa tulisi mahdollistaa myös sähköpostiosoitteen sijasta puhelinnumeron antaminen tilin avaamisen yhteydessä. Tämä mahdollistaisi tekstiviestierähteet saapuneista tiedoksiannoista.

Ehdotettu sääntely sekä asiointilain että tukipalvelulain osalta sinänsä mahdollistaa tekstiviestierähteiden käytön. Mahdollisuus tekstiviestierähteen hyödyntämiseen on huomioitu tukipalvelulain 8 b §:n ja asiointilain 19 a §:n perusteluteksteissä. Keskitetyn SMS-herätetoiminnallisuuden kehittämistä Suomi.fi-viesteihin on arvioitu lainsäädännön valmisteluvaiheen aikana, mutta sitä ei ole nähty kustannustehokkaana ratkaisuna herähteiden toimittamiseen. Pidämme ongelmallisena, ettei paremmin ole myöskään selvitetty, miten SMS-herähteen lähetyksen voisi rajata tietyille ryhmälle, esimerkiksi ikäihmisille, joilla ei ole älypuhelinta. Niissä tapauksissa, joissa tiedoksi annettava asiakirja on luettavissa viranomaisen omasta asiointipalvelusta, Suomi.fi-viestien käyttäjä saa heräteviestin Suomi.fi-viestit-tilille sekä ilmoittamaansa sähköpostiosoitteeseen. Esitämme, että erikseen ilmoitettaessa herähteen saisi myös tekstiviestillä.

Hallituksen esityksellä tavoitellaan huomattavia, noin 25 miljoonan euron säästöjä. Koska joka tapauksessa Suomi.fi-palvelun käyttöön siirrytään, eivät tietyt lisäykset — kuten tekstiviestierähteet niitä tarvitseville — vähennä säästöpotentiaalia kuin pieniltä osin, sillä enimmäiskustannus on noin neljä miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp
Vastalause 1

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1. lakiehdotuksen 8 b ja 8 d § muutettuina. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

8 b §

Ilmoituksen lähettäminen

Palvelutuottaja lähettää ilmoituksen viestinvälityspalveluun saapuneesta sähköisestä viestistä. Ilmoitus lähetetään sähköiseen osoitteeseen **tai puhelinnumeroon**, jonka käyttäjä on ilmoittanut viestinvälityspalveluun ilmoituksen lähettämistä varten.

Palvelutuottaja antaa käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta tai puhelinnumeroa. (HaVM 3 mom.)

8 d §

Viestinvälityspalvelutilin avaaminen

Palvelutuottaja avaa täysi-ikäiselle henkilölle viestinvälityspalvelutilin, kun henkilö tunnistautuu 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen. Ennen tilin avaamista henkilön on ilmoitettava 8 b §:ssä tarkoitettu sähköinen osoite tai ~~tieto siitä, ettei anna osoitetta~~ **puhelinnumero**.

Helsingissä 25.2.2026

Eveliina Heinäluoma sd
Saku Nikkanen sd
Paula Werning sd

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp
Vastalause 2

Vastalause 2

Perustelut

Esityksen tavoitteena on, että viranomaisen tiedoksiannot lähetettäisiin jatkossa perinteisen kirjepostin sijasta ensisijaisesti sähköisesti sellaisille kansalaisille, joille se on mahdollista. Esityksellä tavoitellaan kansalaisten sujuvampaa ja paikkariippumatonta asiointia ja lisäksi tehokkaampia viranomaismenettelyitä ja parempaa tuottavuutta.

Keskustan valiokuntaryhmän mielestä esityksen tavoitteet ovat kannatettavia. Moni hoitaa nykyisin asioitaan ja postiaan internetissä esimerkiksi verottajan ja Kansaneläkelaitoksen tarjoamissa digitaalisissa palveluissa.

Hyvissäkin tavoitteissa voidaan kuitenkin epäonnistua huonon toimeenpanon vuoksi. Puheena oleva lakiesitys on malliesimerkki sellaisesta.

Lakiesityksen perusongelma on, että se muuttaa sähköiset tiedoksiannot suostumusperusteisesta mallista automaattisesti käyttöön tulevaksi velvoitteeksi. Pääasiallinen vastuu muutoksen mukanaan tuomista seuraamuksista siirtyisi viranomaiselta kansalaiselle.

Jatkossa Suomi.fi-viestit-tili avattaisiin jokaiselle henkilölle automaattisesti heti, kun hän tunnistautuu johonkin viranomaispalveluun ilman, että hänen suostumuksensa tai ymmärryksensä palvelun oikeudellisista vaikutuksista olisi varmistettu. Lisäksi kansalaisen kertaalleen omasta tahdostaan sulkema tili avattaisiin palvelutuottajan toimesta uudelleen 365 vuorokauden kuluttua siitä, kun tili oli käyttäjän pyynnöstä suljettu. Tämä on omiaan vaarantamaan kansalaisten oikeusturvaa, yhdenvertaisuutta ja luottamusta julkiseen hallintoon.

Lainmuutosten myötä kansalainen voi joutua esimerkiksi sellaiseen tilanteeseen, jossa hän saa oikeudellisesti sitovia tiedoksiantoja tietämättään, mikäli hän ei ole syystä tai toisesta ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköistä osoitettaan. Sama ongelma on myös automaattisessa tilin uudelleen avautumisessa. Se voi helposti johtaa muun muassa määräaikojen umpeutumiseen, maksu- ja velkomusmerkintöihin sekä muihin oikeudenmenetyksiin. Kun tiedoksianto katsotaan aina annetuksi kolmantena päivänä riippumatta siitä, onko henkilö viestiä tosiasiallisesti avannut tai edes tiennyt tilinsä olemassaolosta, lakiesitys synnyttää myös oikeusturvariskin, jota emme voi pitää hyväksyttävänä.

Käytännössä esitys siirtäisi tiedonsaannin valvontavelvollisuuden viranomaiselta yksilön harteille tavalla, joka ei ole asianmukaista ottaen huomioon kansalaisten erilaisen toimintakyvyn ja digiosaamisen. Kansalaiselta edellytettäisiin aktiivista ja jatkuvaa Suomi.fi-tilin seuraamista sekä heräteviestien huomioimista, vaikka hän ei olisi koskaan antanut suostumustaan sähköiseen asiointiin tai ymmärtänyt velvoitteiden syntymistä. Tämä olisi erityisen ongelmallista ihmisille, joilla ei ole älylaitteita, riittäviä digitaitoja tai säännöllistä internet-yhteyttä. Myös henkilöt, joiden toimintakyky on heikentynyt iän, sairauden tai vamman vuoksi, joutuvat kohtuuttomaan asemaan. Siksi lakiesityksen aiheuttamat riskit eivät ole ohimeneviä, vaan pysyviä. Myöskään se, ettei tiliä avata henkilölle, jolle on määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutus,

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp
Vastalause 2

ei ole riittävää henkilön oikeusturvan kannalta. Edunvalvonnalle on omat ja aikaa vievät prosessit, sekä kynnys niille on korkea.

Myös kansalaisten kielelliset oikeudet ovat vaarassa heikentyä. Suomi.fi-viestit-palvelusta puuttuvat saamenkieliset käyttöliittymät ja ohjeet, eikä ruotsinkielinen digituki ole riittävää. Kysymys on olennainen, koska kielellinen saavutettavuus on edellytys sille, että henkilö voi ymmärtää palvelun oikeudelliset vaikutukset ja valvoa omia oikeuksiaan. Mikäli henkilö saa tiedoksiannon kielellä, jota hän ei hallitse, tai palvelussa ei voida turvata hänen oikeuttaan asioida omalla kielellään, toteutuvat perustuslain turvaamat kielelliset oikeudet vain muodollisesti, eivät tosiasiallisesti. Lakiesitys ei sisällä myöskään mekanismeja, joilla tämän riskin voisi korjata.

Kuten jo aiemmin totesimme, esitykseen sisältyy myös oikeusturvan kannalta erityisen ongelmallinen ratkaisu, jonka mukaan Suomi.fi-tili avautuu automaattisesti uudelleen 365 vuorokauden kuluttua tilin sulkemisesta, vaikka kansalainen olisi nimenomaisesti pyytänyt aiemmin sen sulkemista. Tämä johtaa tilanteisiin, joissa henkilö luulee ja luottaa kieltäytyneensä kokonaan sähköisestä tiedoksiannosta mutta tili avautuu uudelleen hänen tietämättään tai ymmärtämättään pelkän tunnistautumisen seurauksena johonkin viranomaispalveluun tai lakiin kirjatun määräajan umpeutumisen myötä. Kansalaisen nimenomainen kieltäytyminen sähköisestä palvelusta ei siis pysyisi voimassa. Tämä johtaisi helposti siihen, että ihmiset alkavat välttää sähköistä viranomaisasiointia pelätessään tilin uudelleenavautumista.

Todisteellisten sähköisten tiedoksiantojen laajentaminen rikosasioihin ja muihin prosessuaalisesti raskaisiin asiaryhmiin lisäisi myös oikeudenkäyntien virheriskiä. Sähköisessä ympäristössä ei voida riittävällä varmuudella taata, että tiedoksianto menee oikealle henkilölle. Myöskään lakiesitys ei anna mitään takeita sille, että viesti tulee tosiasiallisesti luetuksi. Sähköisen järjestelmän tuottamat virheet voivat johtaa istuntojen peruuntumisiin prosessuaalisiin ongelmiin.

Vapaaehtoisesti tuotettuun digitukeen tukeutuminen ei ole realistinen ratkaisu korjata lakiesityksen tuottamia ilmiselviä käytännön ongelmia. Digitukea ei olla lakisääteistämässä, vapaaehtoisen digituen saatavuus vaihtelee suuresti alueittain, sekä erityisesti ruotsin- ja saamenkielinen tuki on riittämätöntä. Digitukea ei myöskään voida käyttää korvaamaan kansalaisten henkilökohtaisia laitevajeita, toimimattomista laajakaistoista aiheutuvia yhteysongelmia tai kansalaisten toimintakyvyn rajoitteita. Tällä hetkellä digituki toimii vapaaehtoisepohjalta. Mielestämme julkinen valta ei voi nojata oikeusturvan kannalta keskeisessä tukipalvelussa vapaaehtoistoimintaan.

Asiantuntijakuulemisten perusteella lakiesityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset on arvioitu optimistisesti ja osin virheellisesti. Valiokuntakuulemisissa on ilmennyt, että säästöt ovat epävarmoja. Sen sijaan virheiden, oikaisuvaatimusten, valitusten ja digitukitarpeen lisääntyminen voi kasvattaa kustannuksia paljonkin.

Niin ikään valiokunnalle kerrottiin, että näin tiukassa toimeenpanoaikataulussa hyvinvointialueiden ja kuntien tietojärjestelmät eivät ole valmiita muutokseen. Myös niille koituvat integraatiokustannukset on valiokuntakuulemisten perusteella arvioitu alakanttiin.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp
Vastalause 2

Lisäksi DVV:n väliaikainen monopolirooli on omiaan vääristämään kilpailua ja nostamaan sekä julkisen että yksityisen sektorin kustannuksia.

Johtopäätöksenä Keskustan valiokuntaryhmä toteaa, että hallituksen esittämä toimeenpanomalli sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta altistaisi kansalaisia liikaa oikeudenmenetyksille ja heikentäisi erityisesti heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Merkillepantavaa on myös, että kaikki valiokunnan käymissä keskusteluissa esittämämme kansalaisten oikeusturvaa parantavat ehdotuksemme tyrmättiin sen vuoksi, että sitä ei ole hallitusohjelmassa, asiasta ei ole käynnissä valmistelua tai siitä koituisi kustannuksia. Tämä koski muun muassa suostumusperusteista sähköistä asiointia, digituen lakisääteistämistä sekä sähköisen asioinnin erityissääntelytarpeita asiamiehille.

Voidaankin sanoa, että kyse on hallituksen hätäisesti huitaisemasta säästölaista, jossa hallitus yrittää säästää piittaamatta kansalaisille koituvista seurauksista. Tätä emme hyväksy ja siksi ehdotamme lakiehdotuksia hylättäviksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 25.2.2026

Petri Honkonen kesk
Mika Riipi kesk

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp
Vastalause 3

Vastalause 3

Perustelut

Hallituksen esityksen tavoitteena on lisätä viranomaisviestinnän digitalisaatiota tekemällä sähköisestä tiedoksiannosta ensisijainen menettely. Tavoitetta voidaan sinänsä pitää kannatettavana. Digitaalinen asiointi helpottaa monien kansalaisten arkea ja tehostaa viranomaistoimintaa.

Valittu toteutustapa sisältää kuitenkin merkittäviä oikeusturvariskejä, jotka kohdistuvat ensisijaisesti valmiiksi haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin. Esityksessä siirrytään suostumusperusteisesta mallista järjestelmään, jossa sähköinen tiedoksianto voi tapahtua ilman vastaanottajan erillistä suostumusta. Käytännössä kansalaisen vastuulle jää isoilta osin varmistaa aktiivisesti itse, ettei hän kuulu sähköisen tiedoksiannon piiriin. Esitettyjen lakimuutosten myötä jää todellinen riski, että tietyissä tilanteissa esimerkiksi ihmisen terveyteen, toimeentuloon, omaisuudenhoitoon tai perusoikeuksiin vaikuttavista tosiasiallisista hallintotoimista tai hallintopäätöksistä lähetetyt viranomaisviestit eivät tavoita kohdettaan.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota esityksen oikeusturvariskeihin. Valiokunnan mukaan lakiesitys ei varmista riittävällä tasolla, että tieto viranomaisen lähettämästä viestistä tavoittaa henkilön. Valiokunta pitää ongelmallisena myös sitä, että järjestelmä perustuu oletukseen, että kansalainen seuraa viestipalvelua, vaikka hän ei olisi valinnut (heräte)ilmoitusten saamista esimerkiksi sähköpostiin tai puhelimeen.

Ilmoitussääntelyä on tarkennettu valiokuntakäsittelyssä niin, että käyttäjän kattava tiedonsaanti ja ymmärrys varmistettaisiin siinä tilanteessa, jossa hän ei ilmoita sähköistä osoitetta. Hallintovaliokunnan ratkaisussa vastuu viestipalvelun aktiivisesta seuraamisesta jää lopulta sellaiselle käyttäjälle, joka valitsee syystä tai toisesta jättää sähköisen yhteystietonsa ilmoittamatta. Palvelun käyttäjän ymmärrys valinnan seurauksista on käytännössä mahdotonta varmistaa, mikä on ongelmallista sellaisten käyttäjien kohdalla, joilla digitaidot tai toimintakyky ovat heikentyneet.

Erityisen ongelmalliseksi perustuslakivaliokunnan lausunnossa koettiin sääntely viestinvälityspalvelutilin automaattisesta uudelleen avaamisesta tietyissä tilanteissa. Henkilö voi joutua toistuvasti sulkemaan tilin, vaikka olisi jo tehnyt päätöksen olla vastaanottamatta sähköisiä tiedoksiantoja.

Hallintovaliokunnan käsittelyssä perustuslakivaliokunnan lausunnon ponteen on vastattu pidentämällä tilin uudelleen avaamisen määräaika kuudesta kuukaudesta vuoteen. Valiokunnan muutosratkaisu on riittämätön vastaamaan perustuslakivaliokunnan esittämiin huoliin, jotka liittyivät prosessin keston lisäksi myös sen laatuun.

Käytännössä ratkaisematta jää, miten varmistutaan siitä, että henkilö on ymmärtänyt siirtyneensä uudelleen sähköisten tiedoksiantojen piiriin. Henkilö voi kuvitella tehneensä pysyvän ratkaisun, uudelleenaktivointi voi tapahtua muun avustetun asioinnin sivutuotteena, ja vastuu huomata

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp
Vastalause 3

uudelleenaktivointi jää jälleen yksilölle. Tällainen menettely on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä siitä, milloin henkilö kuuluu sähköisen tiedoksiannon piiriin ja milloin ei. Riski korostuu ikääntyneillä, muistisairailla ja niiden kohdalla, joilla on heikommat digitaaliset valmiudet tai jotka asioivat viranomaispalveluissa toisen henkilön avustuksella.

Useat lausunnonantajat ovat korostaneet digituen merkitystä uudistuksen yhteydessä. Kaikilla kansalaisilla ei ole käytössään laitteita tai riittäviä taitoja sähköisten palvelujen käyttöön. Digituen järjestämiseksi ei olla osoittamassa lisäresursseja, vaan pääosin kunnilla ja järjestöillä ollut tehtävä tulee todennäköisesti ruuhkautumaan samalla, kun nimenomaan kuntien ja järjestöjen rahoitusta on leikattu.

Digitalisaation edistäminen on tärkeää, mutta sen tulisi tapahtua tavalla, joka ei heikennä kansalaisten oikeusturvaa. Suomi.fi-palvelun käyttäjämäärä on saatu kasvamaan lakiesityksen käsittelyn aikana tehostettujen viestintätoimenpiteiden avulla tavanomaista nopeampaa tahtia. Tämä osoittaa, että sähköinen asiointi voidaan saada lisääntymään nykyiselläkin mallilla ilman pakottavaa sääntelyä ja oikeusturvariskejä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 25.2.2026

Anna Kontula vas
Tiina Elo vihr